

MUSH

magasin 2020

Mush
Sunnfjell

3. – 5. januar 2020

Oppland
Bygg & Anlegg As

Vi gir deg den totale hytteopplevelsen!

*Innflyttingsklare og kortreiste
stavlafthytter i Synnfjell.*

– 2,5 time fra Oslo!

*Din hyttedrøm,
-vår lidenskap!*

ADRESSE

Oppland Bygg & Anlegg as
Jevnakervegen 3
2870 Dokka

BESØKSADRESSE

Synnfjellporten
Synnfjellvegen 1186
2880 Nord Torpa

Oppland
Bygg & Anlegg As

www.oba.as

TLF 970 33 988

FØLG OSS PÅ INSTAGRAM

3. – 5. januar 2020

Hvordan finne fram til MUSH Synnfjell?

For å komme til Nord Torpa kjører du riksveg 250 enten fra Vingrom eller Dokka.

Ta av når det skiltes til Nord Torpa, Synnfjell og Spåtind Sport Hotel, inn på Nord-Torpvegen.

Følg Nord-Torpvegen forbi Joker Fagerlund, videre ca 6 km helt til du ser skilt mot Sjekkpunkt Halden.

Adressen til Sjekkpunkt Halden er Liavegen 86.

Det vil bli skiltet fra Dokka, fra Vingrom, fra Lillehammervegen og fra Fagerlund.

Det er gode parkeringsmuligheter på Sjekkpunkt Halden.

ANSVARLIG UTGIVER
Torpa Idrettslag

ANSVARLIG REDAKTØR
Eli Vogt Godager
elivg@online.no

ANNONSESALGANSVARLIG
Marianne Hamre
mariannehamre60@gmail.com

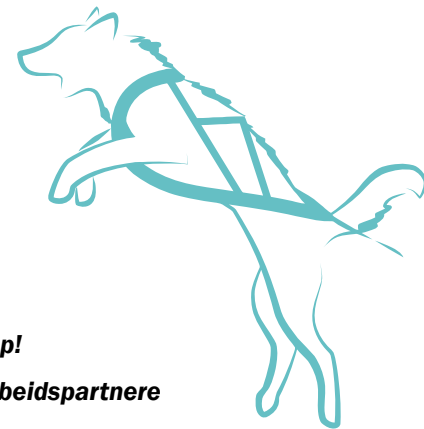
REDAKSJONSMEDLEM & GRAFIKER
Anne Hilde Taraldstad
taraldstad.design@gmail.com

REDAKSJONSMEDLEMMER
Anne Cathrine Fossum Endrerud
Nina Noss
Øistein Sørensen
Anne Sigrid Fossum Endrerud

TRYKK
Land Trykkeri

OPPLAG
5 000

FORSIDEFOTO
Kristoffer Halvorsen –
Team Birgitte Næss

INNHold

- 4 En helg – to løp!
- 5 Takk til samarbeidspartnere
- 5 Redaksjonelt
- 6 Jan-Kåre Heiberg i Nørstelikjellern
- 9 Synnfjell – et eldorado
- 10 Fiberland
- 11 Torpa IL
- 12 Løpsveterinær Guro Byfuglien Wærner
- 14 Begreper i hundekjøring
- 16 Vilje Husky
- 20 Seterliv i Synnfjellet
- 21 Skjeggklokka
- 22 Kiosken
- 22 Ikke bare Alaska Huskyer på startstreken
- 23 Tåje Svøm
- 24 Dokkfløydammen 30 år!
- 26 Grenseløst samarbeid
- 28 Det bor en baker i Vestergarda...
- 29 Program MUSH Synnfjell 2020
- 30 GPS og løypekart
- 32 Deltagerliste
- 33 Frivilligsentralen Torpa/Dokka
- 34 Gårdsslakteriet Dølsveen Søndre
- 36 Hundekjørerlinja i Tana
- 38 ReKo-ringen
- 40 Hundekjøring i Argentina
- 42 En dag på Nørsteli Landhandleri
- 46 Tilbake i sporet - Matts Johansen
- 48 Trening av hunder til langdistanse
- 50 Miljøvennlig hundekjøring?
- 54 Innflyttere i Torpa - mange nye hundekjørere

EN HELG - TO LØP

Fra 2018 har vi arrangert to løp parallelt; MUSH Synnfjell og Synnfjell Rundt. Vi håper på den måten å skape løpsmuligheter for flest mulig hundekjørere, både «turkjørere» og de som satser mot de store løpene.

MUSH SYNNFJELL

Det tradisjonsrike *MUSH Synnfjell* har som før tre etapper, totalt omtrent 200 km og har plass til 50 spann. Det er to sjekkpunkter; Sjekkpunkt Halden i Nord Torpa og villmarkssjekkpunktet ved Fløyterdammen. Hundekjørerne må til sammen ta ut 8 timer obligatorisk hvile, fordelt på de to sjekkpunktene. Alt utstyr må medbringes fra start til mål og kjørerne må være rustet til å tåle vær og vind og skal kunne klare seg ute i 24 timer.

Lørdag 4. januar 2020 kl. 12.00 går starten i Halden. Kjørerne drar ut fra sjekkpunktet med ordinær intervallstart. Etter 5-6 timer forventes kjørerne inn til sjekkpunktet, samme sted, for å hvile den obligatoriske hviletiden som settes for dette sjekkpunktet. Deretter kjører spennene videre mot sjekkpunktet ved Fløyterdammen før det hele avsluttes med målgang på Halden en gang søndag morgen.

Nytt i år er at vi åpner *MUSH Synnfjell* for deltakere under 15 år sammen med ledsager. Det kreves at ungdommen under 15 år har erfaring for å kjøre eget spann, hvis ikke må kjører og ledsager kjøre på samme slede.

Alt skjer på Sjekkpunkt Halden.

SYNNFJELL RUNDT

I 2020 er det tredje gang vi arrangerer «Synnfjell Rundt». Løpet er på ca. 50 kilometer, og følger i hovedsak samme løype som deler av første etappe av *MUSH Synnfjell*. Løpet er åpent for alle, også ungdom under 15 år. Kjørere under 15 år må kjøre sammen med en voksen ledsager.

Løpet åpner Synnfjellet for juniorer, glade amatører, turkjørere, pensjonister og proffe som synes *MUSH Synnfjell* er litt langt så tidlig i sesongen. Maks antall deltakere i Synnfjell rundt er tretti. Starten går ca. en time før *MUSH Synnfjell* og målgang er forventet etter 5-6 timer.

To løp skaper action på Halden hele lørdagen.

ANNONSE

Takk til våre samarbeidspartnere!

Å lage hundeløp som gir gode opplevelser for både kjørere og publikum koster penger og engasjement. Uten økonomisk støtte og gode samarbeidspartnere på flere fronter ville det vært en langt vanskeligere jobb. Vi er mange frivillige som jobber med løpet gjennom høsten og enda flere frivillige som bidrar til at løpshelga blir en kjempeopplevelse for alle som er involverte. Det trengs altså en solid økonomi for å få dette til.

Økonomisk støtte fra Nordre Land kommune og Oppland Fylkeskommune er avgjørende for å lage gode rammer for hundeløp og folkefest. Gjennom støtten fra kommune og fylkeskommune sikres basisfunksjoner som løypekjøring og tilrettelegging på sjekkpunktene. Støtten fra Nordre land kommune og Oppland fylkeskommune er sammen med deltakeravgifter ryggraden i arrangementet. Det er nå siste år med støtte fra Oppland fylkeskommune, så får vi håpe at den nye regionen Innlandet også finner mulighet til å støtte opp under hundeløp i Synnfjellet. I tillegg mottar løpet økonomisk støtte fra Appetitt, noe vi er svært glade for.

Gode løyper er viktig i et hundeløp, det aller viktigste vil vi si, det er tross alt kjørere og hunder som skal være i fokus. Motorspeed låner oss snøscootere gratis gjennom løpshelga. Dette gjør det mulig for oss å «levere» gode spor for alle deltakerne i MUSH Synnfjell og Synnfjell Rundt. I alle år har

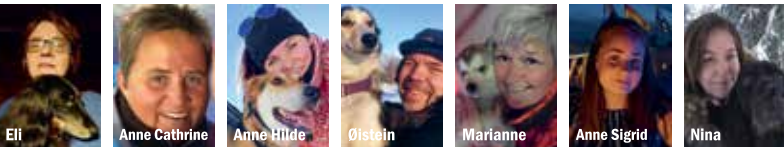
Motorspeed gjort dette, et svært viktig bidrag for å skape de rammene vi ønsker.

Som i 2019 bidrar Lars Monsen med uttrekkspremier. Tusen takk!

Vi i Torpa Idrettslag og organisasjonskomiteen for MUSH Synnfjell takker alle sponsorer og samarbeidspartnere for at dere er med på å gjøre det mulig for oss å lage hundekjørerfest i Synnfjellet.

REDAKSJONELT

Same procedure as every year.... Magasinet er blitt en viktig del av MUSH Synnfjell. Det er sjette gang vi gir ut en publikasjon i forbindelse med løpet. Magasinet er med på å gjøre arrangementet til noe mer enn et hundeløp. Gjennom magasinet har vi skapt en mulighet for å spre kunnskap om hundekjøring og en mulighet for å sette fokus på alt det fine Synnfjellet og Nordre Land kommune har å by på.

Vi håper og tror at magasinet er et lite bidrag i utviklingen av det fantastiske nærområdet vårt. Annonserer er med på å gjøre dette mulig. Uten salg av annonser hadde ikke magasinet blitt gitt ut. Magasinet skal aldri «stjele» midler fra løpets budsjett og

skal kun gis ut hvis det finansierer seg selv. Aller helst skal det bidra med noen kroner inn i kassa til gjennomføringen av MUSH Synnfjell og Synnfjell Rundt. Det klarte vi med 2019-utgaven og det klarte vi for utgaven du leser nå.

Tusen tusen takk til alle annonsører som er med på å gjøre det mulig å gi ut magasinet og som gjennom det også bidrar til gjennomføring av løpet.

Vi har sluttet å gruble på om vi har noe å skrive om. Ideer kommer gjennom hele året, noteres ned og drøftes på redaksjonens oppstartmøte i august hvert år. I redaksjonen bringes nye ideer fram i fellesskap og oppgaver fordeles. Så ruller arbeidet vi

dere nesten av seg selv fram til det hele går i trykken i slutten av november. Takk også til Land Trykkeri AS for godt samarbeid gjennom flere år.

Det er like morsomt hvert år, så å si alle av de som blir spurt om å bidra svarer ja uten betenkningstid. Dette gjør det til en glede å jobbe med magasinet. Tusen takk for alle bidrag!

Redaksjonen har bestått av Marianne Hamre, Nina Cathrine Noss, Anne Cathrine Fossum Endrerud, Anne Sigrid Fossum Endrerud, Øistein Sørensen, Anne Hilde Taraldstad og Eli Vogt Godager.

God lesing!

Jan-Kåre og kona Marthe.

MUSH-helga starter med åpen pub på Nørstelikjeller'n, fra kl. 20.00. Nord Torpas beste og eneste pub. Fredag har Jan Kåre Heiberg sagt ja til å holde motivasjonsforedraget sitt med overskriften «Hårete mål».

Mange både lokalt og i hundekjørermiljøet kjenner Jan Kåre og kona Marthe sin kamp mot kreft og innsamling av midler til forskning gjennom aksjonen «En innsamling over vidda», hvor de før, under og etter Finnmarks-løpet 2019 samlet inn over 300.000 til forskning på gynekologisk kreft.

Å leve med uhelbredelig kreft er ikke for amatører. Det er tøffe tak og svært krevende hverdager. Med sitt foredrag «Hårete Mål»

Livsmot og alvor på Nørstelikjeller'n

– fredag 3. januar om kvelden

forteller Jan-Kåre om sitt liv fra da han var liten, gjennom skolegang med kun dårlige karakterer og lite interesse for skole generelt. Foredraget tar deg videre inn i hans voksne liv sammen med kona Marthe.

Marthe ble diagnostisert med livmorhalskreft i 2015 og Jan-Kåre forteller om hvordan de lever for å takle den tøffe hverdagen på sin måte etter tilbakefall og beskjeden om at kreften aldri vil bli borte.

Erfaringene og tankene om hundekjøring som noe langt mer enn sport setter ting i perspektiv. Vi blir tatt med på opp og nedturen på rekke og rad hvor det viser seg at det å ha noen hårete mål i livet kan være til stor hjelp i hverdagen.

Som Jan Kåre sier selv: «Å holde dette foredra-

get gjør vondt hver eneste gang, men samtidig føler jeg at det gir mye til mange. Jeg føler at jeg har et viktig budskap til alle som står i de tøffe kampene. Jeg håper å kunne bidra til at folk kan se det fine de har rundt seg, komme seg opp og ut og ikke la nedturene stoppe dem fra å gjennomføre drømmene sine».

Vi i MUSH Synnfjell setter stor pris på at Jan-Kåre vil komme til Nørstelikjeller'n fredag før løpsstart. Går alt etter planen blir han og bikkjene å finne på startstrekken i Halden lørdag 04.01.20.

Etter foredraget fortsetter vi oppvarmingen og inviterer til quiz i uhytidelige rammer.

Stemningsfullt i blåtimen ved Synnfjellporten.

Spannene suser forbi Synnfjellporten

– lørdag 4. januar om kvelden

MUSH Synnfjell og Synnfjellporten bygger tradisjoner. For tredje gang holder Synnfjellporten åpent og for tredje gang kjører spannene forbi på kvelden. Å se kjørerne dra forbi Synnfjellporten på vei mot sjekkpunktet ved Dokkfløy, er en vakker opplevelse som gjerne kan kombineres med fest og moro. Vi håper tradisjonen har kommet for å bli.

Sent på kvelden lørdag 4. januar 2020 kommer deltakerne i MUSH Synnfjell forbi Synnfjellporten på vei fra sjekkpunkt Halden til villmarkssjekkpunktet på Fløyterdammen. Våre beregninger tilsier at de første kjørerne vil passere fra ca 21.30. Så mange som 50 hundespann skal kjøre forbi.

Vær med å heie dem fram i vintermørket. Ved Synnfjellporten får du en unik mulighet til å se spannene i fint driv. Hundekjørere er mye ute alene i villmarka, så heiarop langs løypa «styrker moralen».

Denne lørdagen vil Synnfjellporten holde åpent for servering fra 10.00 om formiddagen til 01.00 på natta. Det blir mulighet for å kjøpe mat og drikke inne og bålkos ute.

Festen på Synnfjellporten er et veldig godt eksempel på samarbeid med lokalt næringsliv og synergieffekter som oppstår når ulike parter ser felles muligheter.

Takk til Håkon Sveen Frøslid for at du griper ballen og lager fest i fjellet denne kvelden.

ANNONSE

Jøra Bygg presenterer:

PR
EG

Et nytt og spennende hyttekonsept for deg som ønsker en annerledes hytteopplevelse.

ANNONSE

– din lokale elektriker

Vi utfører alt av elektrikerarbeid i hytter, hus og fritidsboliger. Ta kontakt med oss i dag så vi kan skreddersy en løsning for deg.

Besøk oss på våre nettsider

www.torpa-el.no

tlf: 61 11 25 25

post@torpa-el.no

Ta kontakt for visning av våre flotte tomter på Synnfjellet!

Ta kontakt med :

Anne-Line Østensen:

992 03 044

anne-line@jora-bygg.no

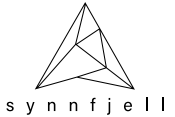
Runar Granskogen:

485 04 000

runar@jora-bygg.no

JØRA BYGG

www.jora-bygg.no – post@jora-bygg.no

SYNNFJELL

– et eldorado for den turlystne hele året igjennom

Hyttegrenda ved Spåtind Skisenter.

larsmonsens.no

– klær og utstyr med høy Lars Monsen-faktor, testet og godkjent av sjefen sjøl.

Synn timer har stabilt gode vintre med natur-sno fra november til mai. En dyktig og entusiastisk gjeng sørger for gode skiløyper i hele området, og vi har maskinkjørt skiløyper helt til Spåtind 1414 moh som er høyeste punkt. Med over 350 kilometer topp preparerte langrennsspor, er Synn timer perfekt for langrenn. Spåtind Skisenter er barnas rike i Synn timer. I Synn timer kan du nyte friluftsliv, jakt og fiske. Spåtind 1414 er et yndet turmål både sommer og vinter med panoramautsikt til Jotunheimen, Rondane, Dokkadalen og Randsfjorden. De fleste turene i Synn timer er lette til middels krevende. Få gjerne med deg de fine turene og toppene som ligger nord for Spåtind mot Langsua. Langsua nasjonalpark ligger i tilknytning til Synn timer og byr på naturopplevelser der du kan se sjeldne arter som Skjeggklokke.

SYNNFJELL I VEKST

Synn timer er et vekstområde med utbygging av hytter og fritidsboliger. I prosessen skal vi ta vare på og bevare det særegne ved fjellet og området. Nordre Land kommune har stilt krav til utbyggere som må sette av midler til utbygging av fellestiltak. Dette vil alle hyt-

teeiere og brukere i Synn timer nyte godt av. I skrivende stund er det ti private reguleringsplaner til behandling, og det er stor aktivitet i området. I tillegg er reguleringsplaner for fellestiltak vann og avløp i gang. Dette pågår i flere trinn, og skal sikre god infrastruktur i området. Kommunen spiller på lag med utviklingsaktører og legger til rette for bærekraftig utvikling i Synn timer.

Alle nye hyttefelt har kort avstand til høyfjellet med flott turterreng sommer og vinter. Kjøreavstand fra Oslo er 2,5 time, fra Lillehammer 1 time og fra Landsbyen Dokka 45 minutter.

LOKALT UTVIKLINGSSKAP

Nordre Land kommune ønsker å legge til rette for næringsutvikling og har gjennom finansiering til Land Utvikling bidratt til et andelslag som skal ivareta og fremme næringslivets interesser i Nordre Land kommune.

Land Utvikling skal:

- være pådriver og tilrettelegger for næringslivet.
- gjøre området til et godt sted å bo i, jobbe i og besøke.
- markedsføring, destinasjonsutvikling og synlighet med fokus på Synn timer og Landsbyen Dokka.

Et resultat av utviklingsselskapet er at Synn timer har fått ny logo og www.synnfjell.no er lansert. www.synnfjell.no er en destinasjonsside som skal vise frem Synn timer og omegn på best mulig måte. I sosiale medier markedsføres Synn timer med Visit Synn timer på Facebook og Instagram. Del gjerne bilder med #synnfjell og #visitsynnfjell

Vi ønsker Mush Synn timer lykke til med vinterens happening og er stolt samarbeidspartner. Stor takk til alle ildsjeler og frivillige som gjør Mush Synn timer til vinterens vakreste eventyr i Nordre Land. Til alle tilreisende – Velkommen til Nordre Land!

Tekst: Ingrid Bondlid, Nordre Land Kommune
Foto: Landsbyen Næringshage

Milevis med skiløyper i Synnfjellet.

ANNONSE

HONDA
The Power of Dreams

Dokka Farge og Miljø®
Bergfossenteret 2870 Dokka Tlf. 61111599, www.dokka.no

VELG EN HONDA FAGFORHANDLER, DET LØNNER SEG!

Strøm der du er

med **Honda** strømaggregat!

Trykk på knappen
og du har strøm
– nesten som hjemme

EU30isFS
med komplett
fjernstartpakke.
Inkl. 10 m
kabel.

IMPORTØR: Berema AS, www.berema.no

www.larsmonsens.no

M
LARS MONSEN

Informasjonsmøte i et av områdene for satsingen.

En av møntørene, Jonas Moen Halden, i full sving med å få fiber til folket. Foto: Andre Granvang

Prosjekt FIBERLAND

Fiberland har som mål å levere høyhastighets bredbånd til alle innbyggerne i Nordre Land, Søndre Land, Etnedal og Snertingdal.

Fiberland er et samarbeidsprosjekt der innbyggere, næringsliv og kommunene jobber sammen for å få fiber i hele distriktet.

I dagens samfunn ser vi en stadig økning av behovet for og viktigheten av stabilt høyhastighets bredbånd. Vi står ovenfor en digitalisering på flere områder som medfører at alle innbyggere har behov for stabilt og raskt internett. Stadig flere institusjoner digitaliserer sine tjenester, for eksempel bank, skole, helse, underholdning m.m. Det forventes at behovet for raskere nett kommer til å øke i årene som kommer.

I 2015 hadde et hjem i gjennomsnitt 2,3 «dingser» som var på nett. I 2021 er det estimert at dette tallet vil øke til over 100! Det er «tingenes internett» (IoT). Konsekvensen av dette kan i verste fall bli at geografiske områder som ikke kan tilby skikkelig bredbånd, blir fraflyttet. Dette har Fiberland tatt tak i.

Hvorfor det er behov for Prosjekt Fiberland

Dagens telefonnett er basert på kobberledninger og er varslet avviklet innen 2023. Minimum 400 telefonknotepunkt legges ned innen 2020. Per i dag er dette det eneste internettilbudet for mange i vårt distrikt. I lang tid har fiberbyggingen kun blitt drevet kommersielt, og det er bygget ut områder som er økonomisk gunstige. I mange tilfeller har det blitt bygget doble nett for å konkurrere om de samme kundene. Store deler av Innlandet har ikke såkalte kommersielle felt og har derfor ikke blitt utbygget. Nasjonal Kommunikationsmyndighet (Nkom) setter årlig av midler for bygging av fiber i krevende områder. I 2020 er det satt av kun 141,4 millioner. Dette skal også dekke arbeidet med å legge til rette for innføringen

av 5G hvor byer, motorveier og flyplasser vil bli prioritert. Bare i området som VOKKS fokuserer på koster det anslagsvis 150-200 millioner for å bygge ut fiber til alle. Dette er bakgrunnen for at det er behov for en felles innsats for å sikre at også vårt distrikt får fiber.

Fiberland forutsetter samarbeid og forutsigbarhet

Fiberland er et samarbeid mellom Etnedal, Nordre Land, Søndre Land og Gjøvik samt Oppland fylkeskommune, VOKKS, Eidsiva Bredbånd og lokale idrettslag og foreninger. Foreløpig har Nordre Land Idrettslag, Torpa Idrettslag og Snertingdal Idrettslag bidratt mye. Eierne av VOKKS avstår fra utbytte for at VOKKS skal kunne gjennomføre denne satsingen. Eidsiva Bredbånd har endret sin modell slik at den skal passe bedre med fibersatsingen. Påmelding gjøres via lokale lag og foreninger.

Det koster mye å bygge høyhastighets fiberbredbånd i distriktene. Det som står igjen å bygge i det aktuelle området koster fra 50 000 til over 100 000 kroner pr bolig. For å bygge ut dette, må det tenkes nytt og bygges sammenhengende. Det er Prosjekt Fiberland.

Status Fiberland per i dag

En forutsetning for at felt kan bygges er at over halvparten av husstandene har bestilt fiber. I dag er det åpnet for påmelding i åtte felt og av disse har seks tilstrekkelig påmelding og er i gang. Første felt blir ferdig før jul 2019.

Tekst: Arngrim Gjerdalen, VOKKS

TORPA IL

Hundekjørerne i Torpa er organisert i en egen gruppe i idrettslaget. Det er Hundegruppa i Torpa IL som er teknisk arrangør av MUSH Synnfjell.

Torpa IL ble grunnlagt i 1933 og er et aktivt idrettslag, hvor alle aktiviteter drives på dugnad. Torpa IL har fokus på gode og inkluderende aktiviteter for barn og unge. Fotball, allidrett, ski, litt klatring og bading er de viktigste mulighetene idrettslaget byr på for de som vokser opp ved foten av Synn-

Idrettslaget i Torpa byr på mange aktiviteter...

...bl.a. hundekjøring for unger i februar 2019

fjellet. I tillegg lages det skøyteis ved skolen når været tillater det, til glede for både store og små.

Idrettslaget er aktive pådrivere i arbeidet med den nye flerbrukshallen som etter alle solemerker reises i Torpa i løpet av 2020-21. Dette vil gjøre mulighetene for et aktivt idrettsmiljø enda større og barnehage- og skolebarn får større muligheter for innendørs idrettsaktivitet. I januar 2019 åpnet vi en rehabilitert lysløype i området rundt skolen og vi har nå startet arbeidet med å få på plass en «hinderløype» i nærheten av

skolen. I 2019 har idrettslaget vært aktive i en dugnad for å få fiber til bygda. Her har vi gjort en «salgsjobb» sammen med VOKKS og Eidsiva bredbånd, som sammen med Nordre Land kommune jobber under paraplyen «Fiberland» for å sikre fiberutbygging også i ikke kommersielt lønnsomme områder.

Det har nesten blitt en tradisjon å gi barn og unge mulighet for hundekjøring, 23. Februar 2019 fikk mange prøvd seg i området rundt sjekkpunkt Halden.

Ønsker du å finne fram til våre aktiviteter finner du alt på våre Facebook-sider.

ANNONSE

NØRSTELIEN LANDHANDLERI

Nord-torpvegen 1375, 2880 Nord Torpa Tlf: 61 11 85 40

narbutikken.norstelien@narbutikken.no

www.facebook.com/norstelien.landhandleri

hos oss finner du et stort utvalg varer og en koselig atmosfære. Velkommen!

Nå også med egen PUB!

Følg med på annonsering på Facebook!

- Dagligvarer
- Bensin, diesel, parafin og propan
- Medisinutsalg
- Post, bank og tipping
- Produkter og mat fra lokale produsenter

ÅPNINGSTIDER

Man. – Tors. 09–17
Fredag 09–20
Lørdag 09–16
Søndag 12–15

VETERINÆRENE EKSOTISKE EKSTREMSPORTOPPLEVELSER

Et intervju med løpsveterinær Guro Byfuglien Wærner

Det står vel ikke akkurat i loven, men alle hundeløp med respekt for sporten og bikkjene har løpsveterinærer. Er løpet terminfestet i Norges Hundekjørerforbund er regelverket klart, man er da pålagt å ha veterinærer tilstede for å bidra til å sikre dyrevelferden under løpet.

Torpa ILs egen Guro Byfuglien Wærner er en erfaren løpsveterinær med bl.a. mange Finnmarksløp i erfaringsbanken.

Guro forteller at hovedjobben til veterinærene på løp er å fremme god dyrevelferd og påse at den blir ivaretatt både av arrangører og kjørere. Mattilsynet har retningslinjer som skal følges og det kan være spesifikke regler i det enkelte løp. Veterinærenes jobb er å veilede og hjelpe kjørerne med å ta gode valg underveis. Veterinærene opplyser om hundenes helsetilstand som et beslutningsgrunnlag for kjørerne. Medieoppmerksomheten rundt sporten de senere årene har bidratt til enda større fokus enn før på dyrenes velferd som idrettsutøvere. Gjennom årene har samfunnets generelle oppfatning av hva god dyrevelferd er endret seg, noe som gjenspeiler seg også i langdistanse hundekjøring, sier Guro.

Hvordan er samarbeidet med kjørerne?
Kjørerne ønsker oss veterinærer velkommen

og er glad for den hjelpen de får og de råd vi gir underveis. Ikke alltid like lett å «holde hodet kaldt» under løp, så å ha en fagperson å støtte seg på bidrar til trygge valg for kjørerne.

Guro understreker at samarbeidet både med arrangører og tekniske delegerte (dommere) fra Hundekjørerforbundet også alltid er godt og legger grunnlag for at veterinærene kan gjøre sin jobb.

Hva ser dere etter?
Halte hunder får ikke kjøre videre. Dette er en klar regel, dog ikke alltid like enkelt å vurdere en sen kveld i vinterkulda, påpeker Guro. I tillegg gjøres en vurdering av Body Condition Score, som handler om vekt og et samlet inntrykk av den enkelte hund. Dette ser vi på for å vurdere om hunden får i seg nok næring til å kunne være med i løpet.

Løpsveterinær Guro og Berserk Kennels King.

Dette er jo ekstremsport ikke bare for kjørere, handlede, veterinærer og arrangører, men i aller høyeste grad også for bikkjene. Mister de for mye vekt og får i seg for lite næring får kjøreren veiledning knyttet til det.

Når i et løp er det veterinærer inne i bildet?

Det er alltid en presjekk før de store løpene. Der undersøkes om den enkelte hund har god nok helse til å starte. Nesten alltid er alt i orden før start og hunden får med seg en journal som følger den gjennom løpet. Så er vi alltid tilstede på alle sjekkpunkter og vurderer hunder når de kommer inn og når de kjører ut. Vi observerer og ser spesielt etter halte hunder. På enkelte sjekkpunkt er det obligatorisk sjekk av alle hunder, med en full klinisk undersøkelse. Kjørere får beskjed

om status for alle sine hunder og gjør sine valg ut fra det. Men vi er der alltid, enten sjekkpunktet har obligatorisk sjekk eller ikke. Og selvsagt er vi tilstede ved målgang.

Faglig spennende
Det finnes jo ingen utdanning eller sertifisering for å bli løpsveterinær, så hvordan blir man det lurte vi på. Guro sitt svar er interesse og erfaring og læring underveis, å lære av andre som har gjort det før. Mange av veterinærene som stiller opp som løpsveterinærer leser seg opp og tar ekstra kurs for å være så faglig sterke som mulig. Kunnskap som kommer alle kjørere til gode.
Sjefsveterinær i både Femundløpet og Finnmarksløpet, Arild Jøssund, tok for noen år tilbake initiativ til nettverket «Race Vets». Her deles erfaringer og kunnskap villig vekk gjennom seminarer, foredrag og uformell deling av tanker og opplevelser. Et internasjonalt nettverk med mye kompetanse.

Frivillig arbeid
Å være løpsveterinær er frivillig arbeid. Mange bruker ferie og fridager på å bidra til dyrevelferd under hundeløp. Dette forteller om sterk faglig motivasjon for jobben som skal gjøres. F.eks. varer Finnmarksløpet omtrent en uke. At lønna er ny kunnskap, erfaring og magiske opplevelser sier noe om hva dette gir tilbake, understreker Guro.

Hvordan kom du selv inn i det?
Jeg har alltid vært veldig interessert i hunder og vært fascinert av hundekjøring. Så for meg startet det med at dette var det nærmeste jeg kom å kjøre selv. Jeg var med tre-fire år under Finnmarksløpet før jeg fikk barn og når jeg nå ble spurt om å bli med igjen var det lett å si ja.

Nå kjører jeg jo hund selv og kjenner derfor sporten fra flere sider. Når jeg selv har kjørererfaring er det enda lettere å sette seg inn i deres situasjon under løp og jeg skjønner mer av hvordan de har det underveis i et langt løp.

Ekstremsport også for veterinærer
Å være veterinær under Finnmarksløpet er som å være i en boble. Det går døgnet rundt, fra sjekkpunkt til sjekkpunkt. Lite søvn, lange avstander og fokus på jobben som skal gjøres. Det handler om å være tilstede i øyeblikket, klare å være fokusert. De små detaljene betyr mye når man skal vurdere hundenes helse.

Belønningen er nordlyset på nattehimmelen, å få oppleve hundene på nært hold, se naturkreftene og hva folk og hunder får til sammen under til dels svært krevende forhold. Samhold og samarbeid veterinærer i mellom og mellom kjørere og veterinærer gir næring til å ville gjøre dette på nytt og på nytt.

Tekst: Eli Vogt Godager Foto: Privat

Guro med veterinær Caroline Griffiths fra Alaska.

Spenn kommer inn til sjekkpunkt Valljok.

Viktig god hvile og restitusjon på sjekkpunktene.

Veterinærprisen gis til kjørerne som har gitt best stell til hundene. I 2019 gikk den til Berserkkennel.

ANNONSE

ANNONSE

ÅPNINGSTIDER
man-fre 9-20
lørdag 9-18

KONTAKT
tlf: 917 25 840
www.sport1.no

sport 1
ekte sport
DOKKA

Besøk oss på Bergfossenteret!

fagmøbler
Velkommen til trivelig møbelhandel!

Fagmøbler Dokka
Jevnakerveien 16
Tlf. 61 11 00 07

Åpningstider
Man.-fre: 10-18
Lørdag: 10-15

TORPA TREBYGG AS

Tømrer Marius Motrøen

Nord-torpvegen 1198
2880 Nord Torpa

nybygg - tilbygg
hus - hytter
rehabilitering
innredning

Ta kontakt i dag for et uforpliktende tilbud

marius@torpatrebygg.no
TLF 984 81 989

BEGREPER I HUNDEKJØRING

Handler – en som hjelper hundekjøreren enten på kennel og/eller på løp. Bor ofte hos hundekjøreren og får kost og losji. Man blir som oftest ikke rik av å være handler, men man blir rik på opplevelser og læring. På løp er det handleren som kjører følgebil, organiserer og fikser alt, bortsett fra stell av hundene. Det må hundekjøreren stå for selv.

Alaska husky– den typen hunder som oftest brukes til langdistanse hundekjøring. Har sin opprinnelse fra trekkhundkenneler i Alaska. Der ble hundene avlet på trekkegenskaper og de hadde ingen rasestandard eller var registrert i noen kennelklubb. De er heller ikke idag regnet som noen egen

rase. Alaska huskyen har en ekstrem utholdenhet, som gjør at de kan tilbakelegge lange distanser på kort tid. (Funfact: Bjørn Dæhlie hadde det høyeste O²-opptaket som er målt, og det lå på 96 ml/kg/min, mens en gjennomsnittlig trent Alaska husky kan ha 3-4 ganger høyere enn dette. O²- opptak er hvor mye oksygen kroppen din klarer å ta opp.)

Lederhund – hund(er) som benyttes fremst i spannet. Må være trygg på omgivelsene og lystre hundekjøreren. De som holder spannet i gang. Det kan være mange hunder i spannet som kan gjøre denne jobben, og kjøreren bytter ofte på. Det kan i blant bare være én foran, og da kalles det for «*singel-led*».

Løpsveterinær - alle de store løpene har egne veterinærer som sjekker alle hundene, og gir råd til deltakerne for å ivareta hundevelferden. De gjør ofte vurderinger i samråd med kjøreren om en hund er skikket til å fortsette løpet eller må settes igjen.

Sjekkpunkt - et sted alle hundespannene må innom. Her må alle skrive seg inn når man kommer og ut når man drar. På sjekkpunkt plukker man opp depotsekker dersom det er tillatt. Noen sjekkpunkt har obligatorisk hvile, og da må hundespannene hvile minst så lenge som den obligatoriske hvilen krever, eller lengre hvis man ønsker. Løpsveterinærene følger også med spannene på sjekkpunktene og her

kan man spørre om råd eller få hjelp til sjekk av hundene.

Depot - «Et depot er et lager der det lagres større mengder materiell for senere bruk». Innen hundekjøringen vil det si at når hundekjøreren pakker i forkant av løpet, pakkes også såkalte «depotsekker». Disse inneholder som oftest utstyr og mat til hundene underveis. Depotet sendes ut eller tas med av handler til sjekkpunktene. Ikke alle sjekkpunkt tillater depot, som da betyr at hundekjøreren må ta med seg alt de trenger for å klare seg mellom sjekkpunktene som tillater depot.

Snacking - små biter med fôr som gir hundene energi underveis. Er

som oftest en liten bit med kjøtt eller noe som inneholder mye kalorier. Det er svært viktig å få i hundene nok kalorier, da de forbrenner ekstremt mye på slike løp. Disse små bitene med energi gis relativt ofte mens de løper.

Obligatorisk hvile/hvilepott - alle langdistanseløp har obligatorisk hvile som må taes ut på bestemte sjekkpunkt eller som kjører kan velge å ta ut på noen utvalgte sjekkpunkt. Dette er for å ivareta dyrevelferden, og for å sikre at hundene (og kjøreren) får nok hvile. Det betyr altså at hundespannet minst må hvile så og så mye. På grunn av at hvilen taes ut på ulike sjekkpunkt, kan det være vanskelig å forstå hvem som leder. Et

eksempel: *En som ligger fire timer foran nummer to i sporet, ligger ikke nødvendigvis best an dersom han ikke har tatt ut obligatorisk 12 timers hvile som nummer to har gjennomført.*

Tidsutjevning - for at den som kommer først i mål skal være vinner, er det nødvendig å foreta en tidsutjevning underveis på løp som ikke har fellesstart. Et eksempel: *Kjører 1 starter som nummer 1 i ett løp klokken 11.15, mens kjører 2 starter sist kl 12.15. Da har kjører 1 60 minutters forsprang ut fra start. Kjører 1 får derfor 60 minutters pålagt hvile/ventetid på et sjekkpunkt, nr 2 ut fra start får 59 minutter, mens kjører 2 som startet sist ikke får noe pålagt ventetid.*

Kjøremøte - et obligatorisk møte for alle kjørere og ofte også handlerne. Der utleveres viktig informasjon om løypa, regler gjenomgås og andre ting knyttet til løpet. Dette holdes i forkant av løpet.

Rookie - også kjent som førstegangskjører. At du er rookie betyr at du ikke har kjørt det løpet eller den klassen før. Man kan ha kjørt en klasse i et løp mange ganger, men når man bytter klasse til en annen, regnes man som rookie. Det avholdes kurs for rookier, for å sikre at de er skikket til å starte lange løp.

Veteran - betyr enkelt og greit at du har kjørt løpet/klassen én eller flere ganger.

Fórkoker - en type stormkjøkken for å varme opp vann til hundene ute. Varmtvanet brukes som oftest til å blande ut i fôret for at hundene skal få i seg nok væske. Ser ut som en dobbel aluminiumsboks med lokk. I bunnen av den ytterste boksen ligger det en type matte som antennes ved å helle rødsprit over og tenne på. Den innerste beholderen brukes til å ha vannet i.

Snøanker - et anker som henger på sleden og ved stopp presses ned i snøen for å hindre spannet i å dra av gårde hvis kjører forlater sleden. Har livsfarlige pigger og må håndteres med vett og forstand.

Skutermatte - en bit av et belte fra en snøskuter som festes til sleden mellom meiene der kjøreren står. Brukes for å justere fart ved å legge mer eller mindre trykk på den med foten.

Tekst: Helene Sørensen

Mush – begrep fra Alaska som brukes som kommando for å sette i gang hundespannet. Antakelig med opprinnelse i det franske ordet «*Marché*». Nå er det vanlig å kalle hundekjøreren for «*musher*», eller «*kjører*» på norsk.

Foto: Anne Hilde Taraldstad

Foto: Tomas Taraldstad

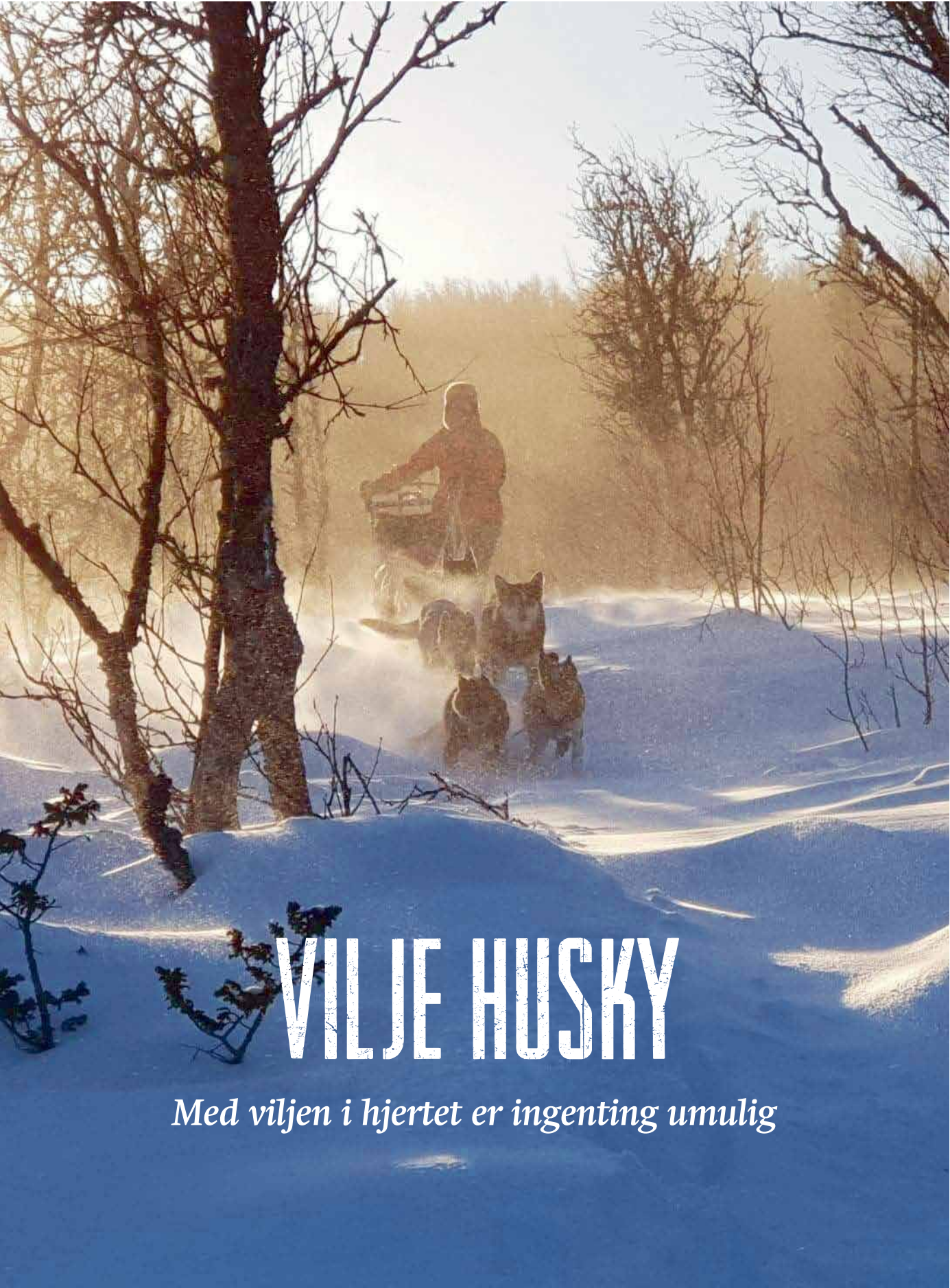
ANNONSE

Land Trykkeri as

- få det trykt i Land du også!

Tlf. 61 11 00 70 - www.landtrykkeri.no

VILJE HUSKY

Med viljen i hjertet er ingenting umulig

Tisleiafjorden - hvor jeg startet min første trening på Golsfjellet.

Jeg heter Siri og er født på Askøy utenfor Bergen og bor i dag på Leirsund i Akershus. Jeg er 48 år, samboer med Alf og tobarnsmor. Jeg jobber i Oslo Politidistrikt (siden 1996). Jeg har jobbet 13 av mine år i politiet som hundefører på hundetjenesten i Oslo. Tjenestehunder er også familiehunder så det har alltid vært hunder i livet mitt, hjemme og på jobb.

Min første tjenestehund, Marko, «lærte» meg utrolig mye og var nok grunnen til at interessen og fascinasjonen min for brukshunder og hva de er kapable til bare ble større med årene. Jeg utdannet meg etter hvert til instruktør i opplæring av tjenestehunder.

Jeg har alltid hatt stor interesse for natur og friluftsliv. Gleden og roen jeg finner i naturen er unik. Når det gjelder hundekjøring så har det alltid fascinert meg. Jeg har fulgt med på Finnmarksløpet som ivrig tilskuer fra sidelinjen i flere år. Tror nok jeg har følt på mine begrensninger i forhold til å kunne få til dette selv med to barn og alt som følger med i en hektisk hverdag.

Masse energi og glede i valpene.

Men hvor fort kan ikke livet snu...

11. april 2017 fikk jeg en telefon som skulle endre livet mitt for alltid. Jeg fikk vite at min datter på 12 år hadde vært utsatt for en alvorlig ulykke. Senere den kvelden døde hun på Ullevål sykehus.

Året som fulgte er vanskelig å beskrive.

I mars 2018 dro jeg til Alta for å være frivillig under Finnmarksløpet. Ett år siden ulykken. Jeg hadde et stort behov for forandringer. Å se og oppleve noe nytt og å komme bort fra min egen hverdag.

Reisen var bra for meg. For første gang siden ulykken følte jeg noe som lignet på glede.

Det var rart, men godt. Jeg hadde en kjempefin uke med andre frivillige på en plass jeg aldri hadde vært før. Jeg var tett på hundespennene og naturen og gledet meg over det jeg så. Jeg følte at jeg hadde funnet noe som kunne glede og engasjere meg på heltid, så jeg måtte gripe tak i det. Da jeg dro fra Alta etter den uken, hadde jeg et mål om å komme tilbake året etter som hundekjører.

Uken etter at jeg kom tilbake dro jeg til Dubai på påskeferie med min sønn. Med meg hadde jeg tre bøker om hundekjøring. Det var starten på min hundekjørerkarriere.

I mai 2018 kjøpte jeg tre Alaska huskyer fra en pensjonert hundekjører. Etter dette kom det flere til. I august hadde jeg 8 hunder i

kennelen. I løpet av den sommeren hadde jeg lest utallige bøker om hundekjøring, studert alt jeg kunne finne på nettet som handlet om dette og også vært i kontakt med erfarne hundekjørere for å få kunnskap.

Målet mitt var å trene opp et 8 spann og å kunne stille på konkurranse til vinteren. Jeg skjønte at jeg hadde en lang vei å gå, men var innstilt på å klare det og viljen til å få det til var veldig tilstede.

Jeg kjøpte hunder som enten var gått av med pensjon eller som ikke egnet seg i spennene til de godt etablerte hundekjørerne. I september 2018 hadde jeg 10 hunder i trening.

Fortsetter neste side.

Jeg laget meg en treningsplan for de kommende månedene. Mitt store mål var Finnmarksløpet 560 km i 2019. All tid utenom jobb gikk til hunder og trening.

Jeg måtte gå til anskaffelse av utstyr. Alt av liner, seler, vogn, henger m.m ble kjøpt brukt. 10. august 2018 var min første tur med 6 hunder foran en nyinnkjøpt Dyck vogn. Jeg husker følelsen og gleden jeg følte den dagen.

Den høsten ble det mange turer, både dag, kveld og natt. Jeg holdt meg til planen min og kjørte ut uansett vær og føre. På høsten og frem til snøen kom kunne jeg kjøre turer rett ut fra huset vårt på Leirsund. I helger og ferier dro vi til skogen og på fjellet. Det var meg og hundene på det tidspunktet. Jeg ble godt kjent med dem og lærte meg hver lille særegenhet ved hver og en.

I november 2018 hadde jeg min første slede-tur noensinne. Det var på Golsfjellet på en stor islagt fjord hvor jeg hadde god oversikt og kontroll på mine første famlende «skritt». Jeg hadde med meg 8 hunder og skulle lære meg alt som handlet om å stå på en slede. Jeg bandt meg fast i sleden i frykt for å falle av og miste hundene. Alle som kjører med hunder vet hvordan det er å sette avgårde med et ivrig hundespann. Jeg hadde jo lest meg til at det var viktig å være godt festet til noe før start og enkelt kunne dra seg løs når man var klar. Jeg hadde trent på panikk knute og festet sleden til en låvevegg mens jeg satte hundene på lina. Da alt var klart til start og hundene hang i lina og bjeffet, kilte knuten seg og der stod jeg. Det endte med at jeg måtte få en hytteeier til å kutte taufestet mitt med kniv (noe jeg burde hatt på meg) slik at jeg kunne komme meg avgårde. Jeg må jo smile av det i dag, men det var IKKE gøy den dagen.

Fra den dagen ble jeg bare bedre og lærte mye for hver tur. Det ble mange utfordringer underveis og jeg måtte være kreativ for å løse alle situasjonene som oppstod på turene.

Første helgen i januar 2019 startet jeg i min første konkurranse som hundekjører. Dette var Mush Synnfjell, 200 km. Min samboer Alf var handler, noe som var helt nytt for han også. Vi var nok like nervøse og spente begge to, men veldig klare for å komme i

gang. Planen var å kjøre rolig, ta en etappe om gangen og ta godt vare på hundene underveis og på sjekkpunktene.

På oppstillingen før løpet hadde jeg Monsen og Fjestad til høyre og Vinterdans på andre siden. Kan ikke si at det gjorde meg spesielt roligere. Her stod jeg.. hundekjører i ett kvarter og rundt meg hadde jeg tiår på tiår med erfaring. Litt stolt også da.

Jeg har jo så lyst til å fortelle i detalj fra hele turen, men da ville dette sannsynligvis blitt en bok. Mush Synnfjell var en spesiell opplevelse. Bare det å komme til første sjekkpunkt, bli godt tatt imot av hyggelige mennesker og vite at vi hadde klart første etappe var veldig stort. Enda større var det å komme til mål og vite at vi hadde klart å fullføre vårt første hundeløp. En liten heiagieng fra Leirsund stod like før mål og heiet på oss. Jeg følte meg som en vinner.

Jeg lærte utrolig mye på denne ferden og mange forbedringspotensialer ble skrevet ned.

Trening fortsatte og vi forberedte oss til neste tur som var Femundløpet 450 km i februar. I og med min uerfarenhet så følte jeg det var viktig med god planlegging og å jobbe med detaljene. Jeg studerte tidsplanen fra tidligere løp, fart og hviletid på de ulike spannene. Mye læring i dette. Jeg laget min egen plan og besluttet å ta det rolig underveis, hvile nok og se hundene an. Jeg hadde tall på hvor mange timer jeg minst skulle hvile på hvert sjekkpunkt, men ikke noe maks tid. Jeg ønsket å kjøre uten å være opphengt i tider og plassering. Jeg ville oppleve, kjenne følelsen av å være ute i naturen, samspillet med hundene og være glad for at jeg fikk være en del av det.

Jeg kom i mål med alle hundene og hadde en fantastisk tur. Det betyr ikke at alt gikk på skinner og var enkelt, men at jeg hadde klart å forberede meg så godt på forhånd at jeg var i stand til å takle de utfordringene som dukket opp underveis. Det var en seier i seg selv. Alf gjorde en uvurderlig jobb som handler og sammen fikk vi til dette.

Når det gjelder trening av hundene så gjør vi alt selv. Alf har vært en fantastisk støttespiller, medhjelper og trener. I forkant av løpene er det mengder med logistikk og forberedel-

ser. Da er det godt å være to. Mye jobb hele døgnet til tider, men belønningen med fine turer og løpene vi har klart å være en del av veier opp for det meste. Jeg har hatt mange gode dager og stunder dette året – akkurat som jeg håpet på da jeg tok valget om å begynne med hundekjøring.

9. mars 2019 står vi på startstreken og er klar for Finnmarksløpet. Det er jo dette som har vært det egentlige målet gjennom året. Vi har jobbet hardt for å komme hit. Jeg vet at dette også kommer til å bli en emosjonell reise. Etter hvert klarte jeg å slappe av og nyte det som var rundt meg. Nattehimmelen med nordlys i minus 30 grader. Jeg måtte flere ganger stoppe opp, slå av hodelykten, og se på himmelen. Mange tanker i hodet mitt da. Utallige fine opplevelser på veien og på sjekkpunktene. Det var noe magisk ved det hele.

Av og til ble tankene tunge å bære alene. For ikke å påvirke hundene negativt måtte det tas en telefon til min kjære for å høre på en av de mange “røverhistoriene” hans. Det fikk meg til å smile igjen.

Tirsdag 12. mars kommer vi i mål i Alta. Når jeg hører den fine sangen som spilles på vei inn mot målseilet så triller tårene. Jeg ser Alf står og venter på oss der fremme og jeg tror det først nå går opp for meg at vi faktisk har klart det.

En fantastisk tur er over og den har vært full av gode opplevelser. Akkurat som jeg håpet på.

Tusen takk til alle som har hjulpet oss på veien med tips og gode råd. Tusen takk til alle arrangører for å skape arrangementer som gav meg glede midt i en krevende virkelighet.

Om alt går etter planen så kommer vi tilbake neste år. Vi tar en etappe om gangen.

Tekst: Siri Elisabeth Holmelid
Foto: Vilje Husky

Av og til er det godt med en hvil i sola.

Precheck før Finnmarksløpet.

Stort å få møte en av veteranene på mitt første løp.

Soloppgang på vei til Jotka – Finnmarksløpet 2019

I mål på Femundløpet med mine to gode lederhunder Fram og Bris.

8 flotte valper i kennelen dette året!

Vi koser oss på tur med hundene.

Seterdrift i Norge har vært med å skape kulturlandskapet vårt. Vi vet at dyr har vært på beite i Norge i tusenvis av år og setring har vært utbredt i landet siden middelalderen. Setrer ble tatt i bruk fordi folk trengte tilgang til godt beite som finnes i fjellet om sommeren. Der det var for langt for dyrene å vende hjem om kvelden bygget folk sommerfjøs for buskapen og husly for seg selv. Det er ikke bare landskapet som er formet av setring. Mange plantearter og insektarter er spesielt tilpasset den næringsrike jorda og de gode lysforholdene, siden det var beiting eller slått på samme tidspunkt hvert år. Gresset ble ofte høstet til vinterbruk og skog ble ryddet sånn at landskapet ble holdt åpent.

Setrene i Nordre Land var viktige både for lokale gårder og for bøndene på Toten, Hadeland og Hedmark. Spesielt i Synnfjellet har setring vært av stor betydning i flere hundre år. Av de 183 setrene som er registrert i

Nordre Land ligger nesten en fjerdedel i Synnadal og Synnfjellet. Dette er den største tettheten av setrer i kommunen. Grunnen til at så mange setrer ble tatt i bruk her er fordi bøndene visste om og ville ha tilgang til det ekstra næringsrike gresset som finnes i området. Likevel er det bare en håndfull setrer igjen i kommunen hvor det fortsatt er drift i dag.

Effektivisering og mekanisering av melkeproduksjon, og landbruksendringer siden første halvdel av 1900-tallet har ført til at bruken av utmarksbeite i Norge er kraftig redusert. For 150 år siden var det mer enn 53 000 setrer i drift i Sør-Norge, i dag er tallet mindre enn 1000. Dette er noe som er svært negativt for biologisk mangfold. Mange naturtyper og sjeldne arter er tilpasset beiting og slått, for eksempel med lavt vekstpunkt eller at de blomstrer tidlig. Når beiting opphører vokser det fram vegetasjon som ellers ikke tåler hard beiting. Der det en gang var blomstereng kan det lett bli til skog og dermed mister vi både verdifulle planter og insekter fra vårt kulturlandskap.

Dokkadeltaet Nasjonale Våtmarkssenter

AS (DNV) arbeider aktivt med å ivareta natur og kulturhistorie samt formidle dette. I sommer (2019) begynte vi å restaurere Gardsetra på Synnfjellet. Gardsetra er en seter med en lang historie og var i bruk fra midten av 1700-tallet til 1970-tallet. Først var det kyr her på setra, men etter hvert begynte de med produksjon av geitost. Det har ikke vært noen krøtter her på Gardsetra siden de siste ammegeitene forsvant for noen år siden og vollen bærer preg av det. Området er veldig gjengrodd med mye småbjørk og viertrær, noe som er problematisk for de sjeldne artene som finnes her. Rødlistearten skjeggklokke er påvist i vollen, i tillegg til bakkesøte, fjellrapp, grønnkurle og korallrot.

DNV planlegger å begynne med seterdrift på Gardsetra for å produsere og selge ost, rømme og smør. Vi ønsker også å utvikle et formidlings eller besøkssenter hvor vi kan ta imot besøkende for å oppleve seterlivet samt tilby kurs innen skjøtsel og naturrestaurering. Målet er en nullutslippseter med grønn seterdrift som går på fornybar energi. I år har vi vedlikeholdt veien, ryddet vollen og vi jobber nå med å sette i stand bygningene.

Det er ikke bare setring som skjer i området. Synnfjell er et flott naturområde og byr på mange spennende opplevelser, både vinter og sommer. Det er flere topper som kan bestiges og på det høyeste punktet, Spåtindtoppen, er det milevis med utsikt i alle retninger. Gardsetra er et flott utgangspunkt for turer i Synnfjellet. Vi har satt ut to erfaringsstoler i området (erfaringsstolene «Forblåst» og «Fuglehus»). Bruk Outtt-appen for å finne fram til disse og oppdage flere gåturer og sykkelstier i Synnfjell og Nordre Land kommune.

Tekst: Dokkadeltaet Våtmarkssenter

Foto: Geir Høitomt

Skjeggklokke (*Campanula barbata*) kjennetegnes av de hengende blå klokken. Den er hårete inni, har hårete stengel og hårete blad og den tydelige behåringen skiller den fra blåklokke (*Campanula rotundifolia*), som også er spinklere i blomster, blad og stengel. Det som er unikt med skjeggklokke er at den har sin hovedutbredelse i fjellkjedene sør i Europa, men det finnes en helt isolert bestand i Oppland. Hvorfor den forekommer her i Synnfjellet, men ikke noe annet sted mellom Oppland og fjellene sør i Europa er et mysterium botanikere ikke kan forklare.

Skjeggklokka er lyskrevende og konkurransesvak, og vil raskt gå tilbake i områder som er preget av gjengroing eller har økende tetthet i skogbildet. Et konkret eksempel på dette er forholdene langs elva Lenna i Nordre Land. Her vokste arten svært fåtallig og spredt langs elvebredden over en strekning på ca. 2 km. Våren 2013 ble det kraftig flom, og stor isgang rev med seg grantrær, fjellbjørk og annen vegetasjon. Dette skapte gunstige spire- og lysforhold, og skjeggklokke vokser nå langt mer tallrik langs hele elvestrekningen. Arten vokser også i kulturlandskapslokalteter som slåtteeng og naturbeitemark, hvor den er helt avhengig av at vegetasjon hemmes av beite. Skjeggklokke vil raskt gå tilbake i områder som er preget av gjengroing.

Gjengroing og endret bruk er i dag en stor trussel mot mange av disse vokseplassene. Det gamle setermiljøet med variert husdyrbeite (ku, geit, sau, hest) og stort forbruk av ved, gav et åpent landskap som nok førte til optimale forhold for lyskrevende arter som skjeggklokke. Samtidig skapte tråkk fra de større husdyra (storfe og hest) gunstige spireflekker i vegetasjonsdekket, noe som i mindre utstrekning er tilfelle ved dagens økte bruk av sau i utmarka. Sau beiter også gjerne nokså selektivt på urter, og vil således beite ned spirende blomsterplanter.

Tekst: Dokkadeltaet Våtmarkssenter

Foto: Geir Høitomt

UTEN MAT OG DRIKKE DUGER HELTEN IKKE ...

Også i år blir det servering i lavvo'n på sjekkpunkt Halden. En liten prat med MUSH Synnfjells «matansvarlig», Gro Bratlien, forteller at det er full kontroll på alt som har med mat og drikke å gjøre. Serveringa åpner kl. 10.00 på lørdag og holder åpent utover kvelden, så lenge det er behov. Både kjøpere, handlere og publikum skal få stagget sulten. Meny vil bestå av hjemmelaga Torpe-lapskaus, pølser, vafler, sjokolade og kaffe/te, brus og saft. Gro forteller at det planlegges utsalg både inne i lavvo'n og ute. Det legges opp til å reservere utesalg for kjøpere og handlere i perioder det er behov for det. Etter en lang og fin lørdagskveld er det på'n igjen søndag morgen. Søndag morgen åpner serveringa i lavvo'n kl. 07.00, med en litt enklere meny. Da blir det mulig å kjøpe hjemmesmurte matpakker, vafler samt kaffe/te og annen drikke. MUSH Synnfjell prioriterer å bruke lokalt næringsliv. Gro trekker fram viktigheten av det gode samarbeidet som er etablert med både Joker Fagerlund og Nørsteli Landhandleri. Det trengs mange frivillige for å drifte serveringen, men også dette begynner å falle på plass forteller Gro. Både torpinger og tilreisende frivillige stiller opp for MUSH Synnfjell.

Vaffelrøre sponses av Kjelstad Bakeri. Lomper sponses av Engers lefsebakeri. Saft og syltetøy sponses av Lerum.

Det blir mulighet for betaling med VIPPS og kontanter.

IKKE BARE ALASKA HUSKYER PÅ STARTSTREKEN

Førstemann til å melde seg på 2020-utgaven av MUSH Synnfjell holder til i vår nabokommune Etnedal, Odd Lund, fra Valdres Trekkhundklubb. I 2019 kjørte han Synnfjell Rundt sammen med sin unge hjelpemann Christian Beck. Denne gangen ble det MUSH Synnfjell, som han også har kjørt tidligere.

Odd er en erfaren hundekjører med mange år på sleden og har kjørt både Femundløpet og Finnmarksløpet. Med sitt spenn skiller han seg litt ut fra de andre. Odd kjører med grønlandshunder. Grønlandshunder fra kennel Tasermit, Norges eldste grønlandshundkennel i fortsatt drift, etablert i 1961 av Bjørn Bjørndal, senere overtatt av Kristin Bjørndal og Odd Lund. Hundene fra kennelen brukes aktivt til langdistanse hundekjøring. Grønlandshunder er hardføre, ikke så raske, men sterke og utholdende. Kjent for god pels, appetitt og poter, trenger ikke sokker eller dekken, spiser så lenge det er liv i skrotten. Grønlandshunden er den tradisjonelle trekkhunden i Norge og rasen har vært brukt på ekspedisjoner i arktiske strøk, ambulanseskjøring mm. Hundene er kjent for sin vennlighet overfor mennesker. De er hunder med godt humør!

Hvorfor Grønlandshund lurer vi på? Vi kjører ikke med disse hundene for å vinne løp, men fordi vi liker hardførheten hos disse hundene, svarer Odd og legger til at dette er en rase som det er verd å ta vare på, og som må vises frem.

Grønlandshunden er ikke først og fremst en løpshund, men en arbeidshund som kan trekke med seg store lass over lange avstander. Når man kjører grønlandshunder i løp bruker man mer tid på sporet enn de fleste, noe som stiller store krav til både kjører og hunder.

Grønlandshunder er kanskje mer individualister enn mange andre trekkhunder, og har mye egenvilje og stahet. Men blir du først kompis med en Grønlandshund, har du en venn for livet. Perfekte turkamerater og trekkhunder som tåler alt av dårlig vær og kulde, avslutter Odd Lund. Med sitt spenn med Grønlandshunder er Odd med på å fremme bredden i norsk hundekjøring.

Foto: Kristin Bjørndal

Odd og grønlandshundene i sporet.

Fra starten under Finnmarksløpet.

Fornøyde foreldre Ingrid og Morten med sønnen Fillip i bassenget i Torpa. Rita stiller med ro og glede.

MESTRING, LEIK & MORO!

Rita Tåje er lidenskapelig opptatt av barns trygghet i vannet. Hun brenner for arbeidet hun gjør sammen med både foreldre og barn i basseng både i Torpa og på Lillehammer.

Når jeg ber Rita fortelle meg hva Tåje Svøm er utbryter hun «Å du, det er vanskelig å svare på. Hvordan skal jeg få til det?» Så flommer det over. Hun forteller og forklarer og det er tydelig at dette er noe Rita brenner for. Hun snakker om trygghet i vannet, om foreldre som opplever mestring sammen med sine barn, om unger som året før de skal begynne på skolen omtrent ikke har opplevd å få vannsprut i ansiktet og hvor glad hun blir av å oppleve at både foreldre og barn oppnår mestringfølelse sammen i vannet.

Rita har babysvømmekurs både på Lillehammer, nærmere bestemt Skogli helse og rehabilitering og i bassenget på Torpa barne- og ungdomsskole. Det er viktig å kjempe for at den nye skolen i Torpa skal ha et bassengtilbud, sier Rita. Svømmehallen på Dokka er for stor til å varme opp slik at fysisk trening, eldresvøm og babysvømming lar seg gjennomføre. Blir det ikke svømmehall i Torpa, blir alle slike tilbud fraværende i kommunen.

I Torpa har hun også en avtale med barnehagene og holder kurs for førskoleungene

slik at de er litt mer forberedt før de starter på skolen som 6-åringer. Hun forteller at den nesten viktigste øvelsen hun gjør med disse ungene, er å lære dem å flyte på ryggen – som en sjøstjerne. Her dreier det seg om utrygghet og det å føle mangel på kontroll. Å kunne stole på seg selv og den voksne og føle mestring uavhengig av alder er viktig. Vi jobber oss fram steg for steg, gjerne med hjelp av flyte-elementer. Til slutt flyter ungene på ryggen alene. Å mestre denne øvelsen handler mye om selvberging og sikkerhet i vannet, påpeker Rita.

På Lillehammer tilbyr Tåje Svøm flere kurs med babysvømming. Det ultimate er å ha grupper der babyer i samme aldersgruppe er samlet. En tre måneder gammel baby har ikke kommet like langt i utviklingen som en 9 måneder gammel baby. I grupper med mange unger blir det enklere å formidle riktige øvelser når nivået er likt.

I Torpa får jeg komme innom på en liten visitt mens Rita har besøk av fire småttiser med stolte – og litt nervøse – foreldre. Med en stadig bakgrunn med sertifisering fra Norges Livredningsselskap og Norges svømmeforbund, samt et årlig livredningskurs opplever jeg Rita som en trygg og varm veileder i bassenget sammen med de små og foreldrene deres. De synger sammen, gjør øvelser i gruppa og får veiledning tett på. For Rita er

Nye kurs i Torpa starter 7. januar og holder på frem til vinterferien.

På Lillehammer er det 3 kurs pr. halvår.

www.ritataje.no

det et must at alle er inkludert og at de skal sitte igjen med samme mestringfølelse.

En baby som er trygg under vann kan møte andre utfordringer enn en annen som synes vannsprut i ansiktet er skummelt. Hun forteller at det ofte er de litt mer reserverte barna som gir henne mest tilbake. Gleden når de lykkes er så mye større, så ekte og gjør at det er verdt å holde på med denne viktige jobben.

Hva fremtiden vil bringe er ikke Rita helt sikker på, men hun håper at denne jobben etter hvert kan bli noe hun kan holde på med på fulltid. Nå jobber hun som sykepleier på Lillehammer sykehus og holder på med svømmekurs en dag i uka. Hun har planer om enda mer kursing – og hun er ofte i kontakt med sin mentor Silje i Egersund. Hun har holdt på med babysvømming i en årrekke, og Rita synes det er godt å ha noen å lene seg på, bli inspirert av og ikke minst bli utfordret av.

Tekst & foto: Anne Hilde Taraldstad

Pappa Tom Inge med storsjarmøren Henrik.

DOKKFLØYS HISTORIE

– fra steinalderboplasser til kraftproduksjon

Når man står på toppen av den store demningen på Dokkfløy og skuer ut over vannet og landskapet, er det rart å tenke på at dette området i tidligere tider var et sted med yrende liv og stor aktivitet. I år er det 30 år siden Dokkfløyutbyggingen ble ferdigstilt, og Nordre Land og Gausdal fikk med dette det som den gang var Norges 4. største oppdemte innsjø. Historien jeg skal fortelle begynner langt tilbake i tid, nærmere bestemt til de første hundreårene etter Kristi fødsel. Landskapet slik vi kjenner det var den gang helt annerledes. Det var bjørkeskog og furu som dominerte landskapet, og området var bebodd av mange mennesker som levde av det naturen kunne gi.

De arkeologiske undersøkelsene i Dokkfløy-området startet allerede i 1978. Innen Universitetets Oldsaksamling var ferdige på Dokkfløy høsten 1988 var det funnet for- tidsminner på mer enn 300 ulike steder. Det

ble avdekket og kartlagt minst 121 fangst- groper for elg, 68 boplasser fra steinalderen og mer enn 90 jernvinneanlegg.

Utgravingene på Dokkfløy foregikk i tre somre fra 1986 til 1988. Arbeidet var org- anisert i tre puljer der det ble jobbet med å grave frem boplasser, kartlegge og grave ut dyregraver og ledegjerder og den siste gruppa jobbet med å kartlegge jernutvin- ningsplasser og teste ut metoder for jernut- vinning. Jeg deltok som hjelpearbeider på de arkeologiske utgravningene av dyregraver og jernutvinning.

De fleste av steinalderboplassene som ble gravd frem lå i sørenden av Dokkfløyvannet, helt nede ved vannkanten. Kullprøver fra de snaut 70 boplassene som ble gravd frem viser at bosetningen spenner over flere tusen år, og de eldste funnene var mer enn 7000 år gamle.

Det ble i alt gravd frem mer enn 120 dyre- graver på Dokkfløy, beliggende i et område på 2-3 km². Gropene var gjennomgående rundt tre meter dype. I bunnen av gropene var det laget en trekasse, og på toppen var

det dekket til med furubar og mose. For å lede dyrene ned i dyregravene ble det laget ledegjerder/sperregjerder mellom gropene. Disse var laget slik at eneste mulige passasje var over dyregravene. Da dyrene kom gående falt de ned i gropene og ble stående fast i trekassen i bunnen. På grunn av dybden på gropa klarte ikke dyrene å komme seg opp. Det var først og fremst elg som ble fanget på denne måten. Enkelte steder var systemene av groper og sperregjerder så omfattende at de i praksis kunne stenge av hele dalen.

Det var de bløte myrområdene mellom enkelte av dyregravene som avdekket det omfattende nettverket av sperregjerder mel- lom gropene. Den bløte myra hadde virket konserverende på treverket, og stokkene ble gravd frem etter mer enn tusen år med nev- eren intakt på flere av stokkene. På mange av de tilhogde bjørkestokkene kunne man se at det var brukt samme øks i arbeidet. Øksa som var brukt hadde tydelig hatt et sår i øksebladet, som man kunne se spor etter på mange av de tilhogde stokkene. Det var en opplevelse for livet å se de intakte stokkene

løftes opp fra myra etter mer enn 1000 år. De eldste stokkene ble senere datert til å være rundt 1200 år gamle.

Det har blitt anslått at fangsten av elg foregikk i et slikt omfang at Dokkfløyom- rådet mest sannsynlig var eksportører av dyreskinn og huder i en viss skala. Date- ringene viser at dyregravsystemet var i aktiv bruk i en periode på mer enn 1000 år, fra et par hundre år etter Kristi fødsel frem til 1500-tallet.

I utgravningsperioden var det zoologer inne i prosjektet som radiomerket elg i om- rådet for å kartlegge elgens bevegelsesmøn- ster. Resultatene viste at elgen hadde den samme trekktadisjon på 1980-tallet som den hadde hatt mer enn 1500 år tidligere. Elgen passerte rett over området der dyre- gravsystemene var etablert, sannsynligvis en gang rett etter Kristi fødsel. Kartleggingen som ble gjort av elgbestanden på Dokkfløy viste at hvert år passerte ca. 200 elg gjennom Dokkfløy på vei fra vinterbeite i Gausdal Vestfjell ned til Mjøsområdet på sommer- beite. De kom gjennom området tidlig på våren, og passerte tilbake på høsten.

Jernutvinning på Dokkfløy i årene etter Kristi fødsel var et bemerkelsesverdig stort prosjekt. Arkeologene har funnet belegg for å anta at det i perioden 200 – 600 år etter Kris- tus ble produsert 50 tonn jern på Dokkfløy, det tilsvarer 50 000 økser eller 500 000 kniv- er. På det meste er det funnet belegg for å anta at det ble drevet 10 jernmiler samtidig.

Dokkfløyvatnet med demningen i sør.

Dokkfløyvatnet sett fra toppen av demningen - det er fortsatt et flott turområde. Foto: AHT

Hver jernmile krevde 10 – 12 mann i arbeid, og man antar at jernproduksjonen i perioder sysselsatte over hundre mann. Når man vet hvilke enkle redskaper de hadde til rådighet er det intet mindre enn imponerende hvilke mengder jern de klarte å produsere. Et av de store spørsmålene er hvordan de klarte å få så mye jern ut av produksjonen. Det ble forsøkt å gjenskape jernvinner på Dokkfløy, men det viste seg vanskelig å holde en sta- bil nok temperatur, noe som var en forut- setning for få opp produksjonen. Det store spørsmålet ble derfor, hvordan klarte de å holde temperaturen stabil nok til å få ut slike mengder av produksjonen for mer enn 1500 år siden? På 1200- og 1300-tallet regnet man med at produksjonene var utvidet til det dobbelte. Da ble det laget nok jern til mer enn 1 million kniver. Jernproduksjonen på Dokkfløy var så stor at den må ha vært en eksportvare ut av området, og mest sannsyn- lig gått til høvdinge i Mjøs-området. Krigs- konjunktorene under borgerkrigene kan

være en av årsakene til at jernutvinningen fikk et slikt omfang i middelalderen. Dette var sammenfallende i tid med at befolknin- gene og handelstedene vokste, og det ble også av den grunn behov for mer jern. Det er antatt at jern fra Dokkfløy havnet både i Normandi og i Mykklagard, og som båtnagler i våre egne vikingskip.

Når utgravningsperioden var slutt, høsten 1988, ble det formulert et brev der arbeidet som var gjort og noen av funnene som forelå ble beskrevet. Dette dokumentet ble datert og underskrevet av alle som deltok i utgrav- ningene, og lagt i en vanntett metallsylinder. Sylinderen ble gravd ned i det som nå er nord- enden på Dokkfløyvatnet. Så kan hende i en fjern fremtid vil området atter en gang bli gjenstand for en bruksendring, og noen vil kanskje finne sylinderen, som forhåpentlig- vis vil kaste lys over noe av det som skjedde på Dokkfløy på slutten av 1980-tallet.

Tekst & foto: Anne Cathrine Fossum Endrerud

Kilder: Hangaard, B. (1988). Fjellaldalen gav, mennesket tok. Oslo:NRK Jacobsen, H. og Larsen, J. H. (1992). Dokkfløys historie. Lillehammer:Gausdal kommune & Oppland Energiverk

ANNONSE

ANNONSE

Tømrer

MARIUS ROE HAGEN

Nord-Torpvegen 1561

2880 Nord-Torpa

rohabygg@gmail.com

TLF 901 69 741

Org.nr 984 129 408 mva

ROHA BYGG

Tømrerarbeider

Tilbygg

Rehabilitering

Graving

LIE
BYGG &
TAKST AS

Medlem av

TAKSERING AV FAST EIENDOM

Hytte • Bolig • Leilighet

Landbrukseiendom • Næringseiendom

Verdivurdering • Tilstandsanalyse

Boligsalgsrapport • Skadetaksering • Skjønn

Ta kontakt med oss for en takst:

Lie Bygg & Takst, Bjørkelykkja 46, 2870 Dokka

e-post: post@lietakst.no

www.lietakst.no

MORTEN LIE

Tlf. 412 91 275

TOR HÅKON SCHJØRLIEN

Tlf. 470 43 802

GRENSELØST SAMARBEID

Hvordan har det seg at en fransk familiefar og en ung, norsk lærerstudent inngikk et samarbeid om å bygge opp et hundespenn?

Foto: Rakel Godager Hvalsengen

Ved mål i Finnmarksløpet 2019. f.v. Xavier Loubert, Thibaut Branquart, Rakel Godager Hvalsengen og Eli Vogt Godager. Foto: Privat

Etter å ha vært bekjente i flere år ble Thibaut Branquart og Rakel Godager Hvalsengen godt kjent vinteren 2018/2019. Thibaut har lånt en hytte av familien til Rakel i Torpa hver vinter siden vinteren 2015/2016. Der har han og teamet bodd og trent hundene fra midten av desember til mars hvert år siden. I fjor vinter var Rakel også med i treningen av hundene, og da hun fikk mulighet til å kjøre Synnfjell Rundt var hun ikke i tvil. Begge kjørte Synnfjell Rundt og hadde en fantastisk opplevelse i fjellet. Thibaut kjørte løpet med sin 10 år gamle sønn Paul Emil. Thibaut har tidligere kjørt både MUSH Synnfjell og Femundløpet flere ganger. For Rakel var Synnfjell Rundt den første opplevelsen som deltaker i et hundeløp, etter å ha vært frivillig under både under Finnmarksløpet i 2016 og under Mush Synnfjell hvert år siden løpet startet.

I mars 2019 kjørte Thibaut Finnmarksløpet 500, mens Rakel var en del av handler-teamet sammen med undertegnede (mor) og Thibauts gode venn Xavier Loubert. Det var en kald og spennende uke, og det var lærerikt både for kjører og handler. Teamet var tett fulgt av et filmteam med fotograf David Guersan i spissen, som for tiden jobber med en dokumentarfilm om den franske hundekjører.

Det var på Finnmarksløpets bankett avtalen om et samarbeid ble gjort. Thibaut og Rakel la en plan om å sammen bygge opp et nytt team. Da Thibaut dro tilbake til Lille i Frankrike etter løpet ble to av hundene igjen i Torpa. Supplert med to hunder fra Thomas Byfuglien Wærner ble et lite spenn

med fire hunder kjørt helt til snøen gikk etter påske. Gjennom sommeren ble det bygget en hundegård og en stor løpegård til hundene, og de har fått oppleve den norske fjellheimen på sommerstid. Rakel har trent ved alle anledninger som har bydd seg til tross for lærerstudier i Oslo og tre deltidsjobber som må til for å finansiere satsningen.

Erfaren og nybegynner

Thibaut har lang erfaring med hundekjøring, både fra mellomdistanse og langdistanse og er ansvarlig for løyper i hundeløpet Le Grand Odyse i Alpe. Som ung i Torpa har Rakel drømt om hundekjøring i mange år og startet for fullt opp på Pasvik Folkehøgskole høsten 2015, der hun gikk linja «Hundekjøring og villmarksliv». Tankene har siden vært å starte opp med egne hunder, men studier i Oslo har satt drømmen på vent. Da hun våren 2019 fikk tilbudet om å inngå et samarbeid nølte hun ikke, og drømmen om å drive med hundekjøring kom i gang raskere enn planlagt.

Excelsior Mushing Team

Teamet, som har fått navnet Excelsior Mushing Team, består av åtte hunder. Fire av hundene har fast adresse i Torpa og fire bor med Thibaut i Lille. Fra desember til mars bor og trener alle hundene i Nord Torpa. Excelsior kommer fra latin, og kan oversettes til «alltid oppover» eller «enda høyere». Teamnavnet viser til deres ønske om å alltid gjøre sitt beste, ved å jobbe aktivt for å bli bedre. For Rakel og Thibaut handler ikke hundekjøring om å

vinne, men om å hele tiden bruke de erfaringene de gjør seg til å utvikle seg. Teamet er opptatt av hundenes trivsel og gode relasjoner til hundene. Antallet hunder gjør det mulig å bruke god tid med hver enkelt hund.

Planer for sesongen 2019/2020

Planen for sesongen er å bygge opp et lite, men godt spenn og kjøre løp for å høste erfaringer. For Thibaut blir dette et år med planlegging for kommende sesonger med langdistansekjøring, mens for Rakel blir det den første sesongen som del av et team. Siden teamet består av så få hunder er planen at Thibaut skal kjøre Mush Synnfjell, mens Rakel skal kjøre Femund 200. Under Norway Trail skal både Thibaut og Rakel kjøre, siden løpet har mulighet for å melde på flere kjører per spenn.

Tekst: Eli Vogt Godager

Hytte i Sandbakken. Foto: David Guersan

Tusenvis av deilige flatbrød blir produsert hos Torpekjevla hvert år.

Blid baker i Vestergarda!

Det bor en baker i Vestergarda...

...som holder gamle matskikker i hevd. Han heter Bent Haugerud. I hjemmebakeriet TORPEKJEVLA, baker han lefser og flatbrød på tradisjonelt vis. Det vil si, før svingte han kjevlet med nennsom hånd på godt gammelt vis. Nå har mathåndverkeren hjelp av kjevlemaskin i tillegg. Den investerte han i for noen år siden. Da var det blitt så mange som ønsket hans lokale godsaker at produksjonen måtte økes for å dekke etterspørselen. Det var greit med litt avlastning. Det går ikke raskere, men det er mindre slitsomt enn å bruke håndkjevle. Kapasiteten blir bedre og han klarer å lage flere lefser og flatbrød enn om han bruker bare håndkraft.

Bent får god hjelp av madammen, Turid Bjørnsrud. Hun trår til i høysesongen som er fra oktober og frem til jul. Da lages det flatbrød og lefser etter alle kunstens regler. Mange vil ha lefser som tradisjonelt tilbehør til juleribba – uten blir det ikke ordentlig jul. Turid betror med et omsorgsfullt smil at hun må holde den ivrige bakeren litt i

skinnet. Bent har vanskelig for å si nei, så hun passer på at han ikke tar på seg for mye. Etter jul så kommer påske. Da er det ny høysesong, og så er det som kjent jul igjen. Det bakes tre dager i uken, tusenvis av flatbrød og lefser, men Bent vet ikke riktig helt hvor mange.

Bakekunsten har han lært av sin 70 år gamle søster og en gammel baker, torpingen Borghild Sveen, som dessverre ikke lever lenger. Men håndverket og oppskriftene hennes lever videre. Oppskriftene er gamle og så klart aldeles hemmelige. Bent røper likevel at han bruker ekte, lokale poteter. Det jukses ikke med potetpulver der i bakeriet, nei! Da ville han mistet mange av sine faste kunder som er bevisste på matkvalitet, lokal mattradisjon og smak. Potetene kjøper han fra lokale produsenter, så nært Torpa som mulig, gjerne på Østsinni eller Hov.

Torpekjevla har mange faste kunder som bestiller direkte hos hjemmebakeriet. I tillegg kan du handle lefser og flatbrød både i nærbutikkene i Fagerlund og Nørstelien, og

Synnfjellporten med. En torping tok en gang med flatbrød fra Torpekjevla på en tur til Tyrkia. Det gikk ikke upåaktet hen. Kjøkkensjefen på en restaurant der, ble heftig begeistret for ambassadørens introduksjon til den lokale delikatessen. Kjøkkensjefen ville ha mer. Så nå har det kortreiste, nesten ureiste lokale flatbrødet fra Vestergarda i Torpa blitt langreist også – helt til Tyrkia! Ellers har Torpekjevla blitt invitert inn i REKO-Ringen Dokka sin produsentgruppe. Han synes det er et fint konsept, men han har ikke rukket å svare riktig ennå. Han er usikker på om han vil klare å forsyne flere enn det han allerede gjør. Og så har han så lyst til å bake småbrød igjen, det gjorde han før, men så er det tiden da, den strekker liksom ikke til.

Torpekjevla selger lefser og flatbrød på julemessene Torpeheimen og Fredheim. Der er det åpent for alle og ingen forhåndsbestilling er nødvendig. Løp og kjøp!

Tekst & foto:Nina Cathrine Noss

PROGRAM MUSH SYNNFJELL 2020

FREDAG 03.01.20

20:00 Mush-vors i Nørstelikjeller'n! Åpent for alle. Det blir foredrag med Jan-Kåre Heiberg - «Hårete mål». Quiz i uhytydelige rammer utover kvelden.

LØRDAG 04.01.20

09.30 Infomøte for kjørerne arrangeres på sjekkpunkt Halden

11.00 START Synnfjell Rundt

12.00 START MUSH Synnfjell

Hundekjøring for barn, kanefart og barneskirenn ved sjekkpunkt Halden

16:00 MÅLGANG Synnfjell Rundt!

16:00 Kjørerne i Mush Synnfjell begynner å ankomme Sjekkpunkt Halden 3 timers obligatorisk hvile & tidsutjevning

På sjekkpunkt Halden vil det bli liv og røre til siste kjører har dratt videre!

Salg av mat og drikke i lavvoen fra kl. 10.00 (Kontant og VIPPS)

21.00 Synnfjellporten holder åpent hele kvelden - et fint sted å se spennene passere på vei til Fløyterdammen.

SØNDAG 05.01.20

07:00 MÅLGANG Mush Synnfjell!

FØLG MED PÅ GPS-TRACKINGEN VIA VÅRE NETTSIDER www.mushsynnfjell.no DET ER VANSKELIG Å SI EKSAKT NÅR MÅLGANGEN BLIR.

Det vil være mulig å kjøpe kaffe, te, mineralvann og enkel mat ved målgangen søndag morgen fra ca. kl. 07:00.

ENDRINGER KAN FOREKOMME, OPPDATERT PROGRAM FINNES PÅ

www.mushsynnfjell.no

TIDENE FOR ANKOMST SJEKKPUNKTER OG MÅLGANG ER CA-TIDER OG AVHENGIG AV VÆR- OG FØREFORHOLD

ANNONSE

DITT LOKALE SAGBRUK!

Vi kan tilby:

Villmarkspanel
Laftetømmer
Takåser barket eller høvlet
Firkant

Grove og lange dimensjoner
Justert skurlast
Listverk
Leieskur

ÅPNINGSTIDER

Man.-Tors.	09:00-19:00
Fredag	09:00-20:00
Lørdag	09:00-18:00
Søndag	12:00-17:00

I tillegg til et godt utvalg i dagligvarer har vi

- produkter fra lokale håndverkere
- mat fra lokale produsenter
- bensin, diesel, parafin og propan

Velkommen innom!

GPS-SPORING OG TRACKING UNDERVEIS

Traséen for MUSH Synnfjell er stort sett den samme som tidligere. Det blir tre timer obligatorisk hvile for alle på sjekkpunkt Halden, pluss tidsutjevning. Kjørerne må også ta ut fem timer hvile på sjekkpunktet ved Fløyterdammen. Synnfjell Rundt følger for det meste i samme trasé som første etappe av MUSH Synnfjell.

Alle kjørere vil bli utstyrt med en GPS-sporingsenhet fra oss som arrangerer løpet. Denne vil ha to funksjoner. Ved en krise vil vi vite hvor alle kjørere til enhver tid befinner seg. Det er viktig hvis det skulle bli utfordrende forhold i fjellet.

Trackingen gjør også at vi kan tilby publikum å følge med underveis. Når alt er klart vil vi publisere informasjon på vår nettside og facebook om hvordan man kan følge trackingen. Med denne løsningen kan du følge med på hvor hver enkelt kjører er i løypa, enten det gjelder MUSH Synnfjell eller Synnfjell Rundt.

Foto: Anne Hilde Taraldstad

ANNONSE

DOKKA VEDSENTER

Voksgata 21, 2870 Dokka
Tlf: 908 03 395 & 915 63 491

VED TIL SALGS

60 l sekker blandingsved
60 l sekker bjørkeved
Pall bjørk
Pall bjørk 60 cm
Pall blandingsved
Opptenningsbriketter

Vi tar bestilling på spesiallengder.
Vi kan kjøre ut eller du henter selv.

Mush Synnfjell
takker Dokka Vedsenter
for ved til løpet!

MOTORspeed®
MC / CROSS / ATV / SNØSCOOTER SIDEN 1978

EXPLORE WITH US
VARME VINTERSKO FRA BAFFIN

BAFFIN KOOTENAY

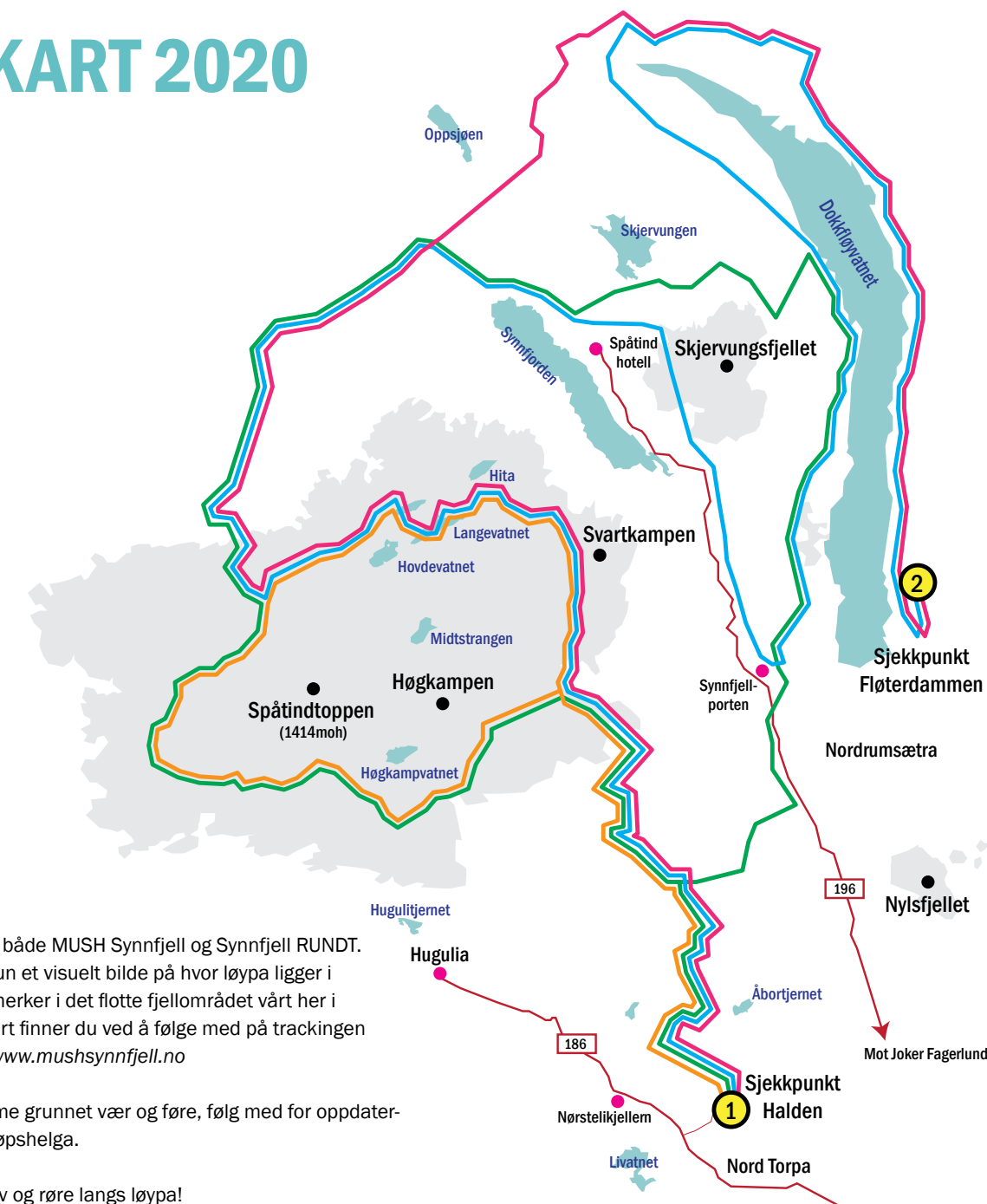
Robust, lett og varm!
Komfort gradert til -50°C

BAFFIN®
POLAR PROVEN

LØYPEKART 2020

- 1. etappe
- 2. etappe
- 3. etappe
- Synnfjell RUNDT

Kartet viser traséene til både MUSH Synnfjell og Synnfjell RUNDT. Pr. dags dato er dette kun et visuelt bilde på hvor løypa ligger i forhold til kjente landemerker i det flotte fjellområdet vårt her i Torpa. Et nøyaktigere kart finner du ved å følge med på trackingen via våre hjemmesider, www.mushsynnfjell.no

Endringer kan forekomme grunnet vær og føre, følg med for oppdateringer underveis under løpshelga.

Vi oppfordrer til å lage liv og røre langs løypa!

ANNONSE

Rørlegger

WILLY FRAMNES

– din rørlegger i Nordre Land

2881 Aust Torpa

tlf. 913 84 961

DELTAGERLISTE MUSH SYNNFJELL 2020*

per 21.november 2019. Se oppdatering på www.mushsynnfjell.no

• ODD LUND	Valdres Trekkhundklubb	• MARTIN STAVEM	Søndre Land
• SILVIA FÜRTWANGLER	Hamar Trekkhundklubb	• GURO BYFUGLIEN WÆRNER	Torpa IL/Ørill Pet Mushing Team
• THIBAUT BRANQUART	Torpa IL/Frankrike	• RONJA PERSSON (junior)	Gäddede, Norråker IF, Sverige
• INGRID AMUNDSEN	Oslomarka Trekkhundklubb	• JAN-ÅKER PERSSON	Gäddede, Norråker IF, Sverige
• HENNIE FISCHE PETERSEN	Drammen Trekkhundklubb	• HÅVARD FRØYEN	Tromsø Trekkhundklubb/Torpa IL
• SVEN ERIK GULLBEKK (ledsager Hennie)	Drammen Trekkhundklubb	• SALVA LUQUE	Club Canun Sport, Spania
• JANA HENYCHOVÁ	Czech Republic/MC Metuje	• HELEN BAKKE KLEMOEN	Torpa IL
• RONNY SVEBERG	Hakadal Sledehundklubb	• EMIL RAMSDAL	Gausdal Trekkhundklubb
• GEIR WIIK	Hakadal Sledehundklubb	• OLA MARKALI	Hakadal Sledehundklubb
• KEIJO KORPELA	Gausdal Trekkhundklub/Finland	• RUNAR TØMTE	Ringerike Trekkhundklubb
• JENS FLADERER	BergenTrekkhundklubb/Tyskland	• TOM ERIK LANGE GÅRD	Ringerike Trekkhundklubb
• JEAN PHILIPPE PONTIER	Astrape - Frankrike	• TONJE ELISABETH BREIVIK	Oslomarka trekkhundklubb
• MICHAEL KOCH	Hinterforst, Switzerland	• ALEKSANDER SKOGLUND	Sledehundklubben Mush
• STEINAR KVITTINGEN	Hallingen Hundekjørerlag	• SIMON- ANDREAS IN-ALBON	Folldal Trekkhundklubb
• ELISABETH EDLAND	Hakadal Sledehundklubb	• ARVID MÆLAND	Hallingen Hundekjørerlag
• THORVILD DAHLEN	Bærum Trekkhundklubb	• INGER MARIE HAALAND	Hallingen Hundekjørerlag
• MATTS JOHANSEN	Ørill Pet Mushing Team	• MARTE STENSLAND JØRGENSEN	Alvdal
• MORTEN RØNSETH	Oslomarka Trekkhundklubb	• CHRISTER AFSÉER	SPHK Gävle Dala, Sverige
• HENRIETTE SØRENSEN	Torpa IL	• KATARINA ESSETH-AFSÉER	SPHK Gävle Dala, Sverige
• ØISTEIN SØRENSEN (ledsager Henriette)	Torpa IL	• SIRI ELISABETH HOLMELID	Oslomarka Trekkhundklubb
• CHRISTOFFER SØRVIK PEDERSEN	Hamar Trekkhundklubb	• LARS ØKERN	Hakadal Sledehundklubb
• KATHRINE SØBERG	Oslomarka Trekkhundklubb	• HÅKAN NISULA	Filipstads BK, Sverige
• JAN KÅRE HEIBERG	Varde IL Trekkhundklubb	• HANS PETTER HAUGEN	Hakadal Sledehundklubb
• MARCUS SMESTAD	Oslomarka Trekkhundklubb	• ELLEN KLÜSER	Tyskland

DELTAGERLISTE SYNNFJELL RUNDT 2020*

per 21.november 2019. Se oppdatering på www.mushsynnfjell.no

• ANDERS SØRLIE	Evje og Hornes	• FRODE THORESEN	Østre Mjøsen Trekkhundklubb
• INGER KRISTIN SANDANBRÅTEN	Hallingen Hundekjørerlag	• WILHELMINE THUV (RNB1)	Varde IL Trekkhundklubb
• KJERSTI RØRAAS IVERSEN	Solumsmoen	• LISE-MARI LOMSDALEN	Torpa IL
• CHRISTEL BARBRØ LÆRUM	Valdres Trekkhundklubb	• SVEN ERIK SOLSTAD	Femund Trekkhundklubb
• RUNE ANDERSEN	Valdres Trekkhundklubb	• AINA MJØS	Frekhaug/Nordhordland
• AINA IREN VOLDEN	Gausdal Trekkhundklubb	• ELIN BERNTSEN	Oslomarka Trekkhundklubb
• ASTRID TOMTUM	Varde IL Trekkhundklubb	• SILJE W. RINDHØLEN	Jotunheimen Hundekjørerlag
• OLE ANDERS WESTBY	Drammen Trekkhundklubb	• MONA SOLBERG	Oslomarka Trekkhundklubb
• MARTHE MARITSDATTER GRANLUND	Varde IL Trekkhundklubb	• PETTER RINGERIKE	Hamar Trekkhundklubb
• VIDAR SVEEN	Varde IL Trekkhundklubb	• EIRIK NORBYE	Oslomarka Trekkhundklubb
• VERONIKA ELIASSEN SVEEN	Varde IL Trekkhundklubb	• TORHILD RINGERIKE	Hamar Trekkhundklubb
• MARITA SKAUG HOMSTVEDT	Varde IL Trekkhundklubb	• INGRID K. HAJEM	Hallingen Hundkøyrarlag
• SERGE METIER	SDRC, Frankrike	• BODIL DYHRE	Oslomarka Trekkhundklubb
• CECILIE HUSEBØ-ISAKSEN	Hakadal Trekkhundklubb	• JONAS FURVANN	Valdres Trekkhundklubb
• LENE HALVORSEN	Oslomarka Trekkhundklubb	• THOR EVEN FURVANN (ledsager Jonas)	Valdres Trekkhundklubb
• EIRIK LINDSTAD	Mesna Trekkhundklubb		

*Liste over påmeldte i tilfeldig rekkefølge. Starttrekkefølge trekkes 01.12.19 og vil bli publisert på www.mushsynnfjell.no

FRIVILLIGSENTRALEN

I stasjonsbygningen på gamle Dokka stasjon holder Torpa/Nordre Land Frivillig-sentral til. Her er det åpent for alle, og alltid aktivitet og fart. Torpa/Nordre Land frivilligsentral arrangerer en rekke tilstelninger og arrangementer. På deres egne Facebookside, «Torpa/Nordre Land Frivilligsentral», kan man finne en lang liste med kommende arrangementer.

Elvelangs langs Dokkaelva.

Blide damer serverer dugurd siste fredag i hver måned på Frivilligsentralen.

Hver torsdag fra 11 til 14 holdes det datahjelp på Frivilligsentralen. Her kan man få råd og veiledning rundt både nettbrett, telefon og PC. Alle spørsmål tas imot, og dette er et kurs både for de uerfarne og de som kan litt fra før. Her kan man også få hjelp til spesi-fikke ting som innlogging på ID-porten, nett-bank og bruk av e-post, bare for å nevne noe. Hvis man kan litt data fra før er det alltid behov for frivillige veiledere. Tidligere har ungdommer fra ungdomsskolen på Dokka vært veiledere på kurset. Datahjelp er i tillegg et godt sosialt tilbud. Her er det rom for læring, skravling, hygge og en kaffekopp med noe attåt.

Siste fredagen i hver måned er det mulig å få komme innom Frivilligsentralen å få servert dugurd. Dette er god mat som til-beredes fra bunnen av. Ulike råvarer kjøpes inn, og av dette lages det ulike matretter. Du-gurden på Frivilligsentralen er en spennende matopplevelse, og et flott, sosialt og rimelig tilbud, kun 50 kroner. Det er en gjeng fri-villige damer som tar initiativet til å lage og servere maten.

Den 19. september arrangerte Frivillig-sentralen i samarbeid med «Ut på tur-gruppa» i Helselaget «Elvelangs». De ble inspirert av Oslos arrangement ved samme navn, da de

så tilstelningen ved Akerselva. «Elvelangs» på Dokka den 19. september var gratis og åpent for alle. Turen startet ved Renseanlegget på Dokka, og ferden gikk videre mot fiskeram-pa. Langs ruten var det rigget opp flere stands, og ikke minst nydelig belysning med fakler på hele strekningen. På turen kunne man også oppleve mange fine kulturelle innslag, fra både unge og voksne. Arrangørene an-tydet at det var omkring 2500 mennesker som møtte opp på arrangementet. Selv om ingen ting er bestemt enda, jobbes det med å se på muligheten for å få til et nytt «Elve-langs» i 2020.

Frivilligsentralen er i disse dager i gang med arbeidet rundt et nytt og stort pros-jekt. De jobber med å samle inn penger til et BUA-prosjekt. Dette handler om å etablere en utlånsordning av fritidsutstyr. BUA er en nasjonal organisasjon som jobber for at alle skal ha muligheten til å kunne delta i ulike fritidsaktiviteter, og at det ikke skal stå på manglende utstyr. På denne måten kan barn og unge få delta og prøve ulike aktivi-teter med lånt utstyr fra BUA. Folkehelse og sosial utjevning er to viktige stikkord i dette prosjektet.

Frivilligsentralen trenger alltid frivillige. Det er de frivillige som gjør det mulig å få til

alle aktiviteter og arrangementer som frivil-ligsentralen kan tilby i dag. Er du en ildsjel som brenner for noe du kunne dele med an-dre, eller har du litt tid å avse – meld deg som frivillig!

Er du interessert i å delta som frivillig? Ta kontakt med daglig leder Hilde Lindahl på e-post – hilde.lindahl@nordre-land.kommune.no

Tekst: Anne Sigrid Fossum Endrerud
Foto: Frivilligsentralen

Datahjelp - kaffe, kos og veiledning.

Marianne og ektemann Trygve - fra revisorer i byen til sauebønder i Nord Torpa.

HMS - Dølsveen-stil!

Å følge drømmen førte de hit.

Alt startet med en drøm...

Marianne Hamre hadde lenge båret på en drøm om småbruk og sauebondeliv. For fire år siden gjorde hun drøm til virkelighet sammen med ektefellen Trygve Sørli.

De tok det modige valget og det store skrittet, og forlot byliv, trygge revisorjobber som de var velutdannete til og hadde sikre inntekter av, til fordel for bygdeliv på småbruket Dølsveen Søndre i Torpa og småbrukervirksomhet med sauehold. Ingen av dem hadde fått gårdslivet inn med morsmelken. De hadde ikke gjort noe av dette før. Læringskurven var derfor bratt. De leste seg opp og skaffet seg erfaringer gjennom arbeidet. De fulgte Pippi-loven: «Dette har jeg ikke gjort før, så det får jeg nok helt sikkert til». Det har kommet godt med at begge er nøyaktige, nevenyttige, arbeidsomme, vitebegjærlige og nysgjerrige på å skaffe seg nødvendige kunnskaper. Praktiske løsninger har de kreativt funnet underveis. Sammen er de et godt team. De hviler sjelden, alltid jern i ilden. De burde

ta en titt på HMS-skiltet som fulgte med småbruket sitt, for også hesten trenger kvile. Det står ved nordveggen på Dølsveen Søndre Gårdsslakteri som de har etablert. Sauer og sauehold ble det. Ikke hvilket som helst slag, men Gammelnorsk Spælsau – den med horn. Ikke bare fordi de er så vakre og gir fine skinn og har godt, om enn mindre og magrere kjøtt, men fordi denne sauearten har vært utrydningstruet. Begge ønsket å bidra til opprettholdelsen av arten. 10 sauer og en vær flyttet inn og boltret seg bak et gjerde på vakre store fjellenger i Synnfjellområdet. Sauebonden ble sauebestemamma. Hun sørger for kåring av nye tilskudd av rasen for å sikre sunn og god livdyr avl. Hun gir alle navn og trygg havn. Noen er oppkalt etter gamle kollegaer, an-

dre etter venner fra byen. Marianne snakker og pjuksker med dem morgen og kveld. Hun kommer dem alltid i møte når de kommer hjemom og kjenner de aller fleste igjen. Hun vet om det er Solveig, Cato eller Christoffer som kommer. Der kan de søke ly, om de vil, i sauefjøset som Trygve har snekret med god dugnadshjelp fra Marianne og barna Mette, Katrine (arkitekt som tegnet det) og Ole, og svigerbroren Reidar og svigerinne Anne-Turid. Hardt arbeid, men bonderomantikk og det gode liv likevel. I dag har saueflokken vokst til 65 dyr. I høst skal det slaktes 30-35 dyr, hovedsakelig lam. Planen er å øke produksjonsdyreflokken fra 25 til 30 fra høsten av. Marianne og Trygve holder godt dyrehold og dyrevelferd høyt. Da de planla flytting og saueholdet fan-

tes det et mobilt slakteri. Tanken var å nytte dette til slakt av dyr på Dølsveen Søndre. Det var viktig for dem med en slaktemetode som var human og stresset dyrene minst mulig. Det var derfor en strek i regningen at det mobile slakteriet gikk konkurs. Marianne og Trygve, alias to stykker Isak Sellanraa - lot seg ikke stoppe av den grunn. Det første året slaktet de dyr til eget bruk hjemme på gården. Begge hadde storviltjakterfaring og gjort opp storvilt mange ganger før. Marianne er dessuten godkjent viltkontrollør. Så fikk de ideen om å etablere et eget mikroslakteri. Ideen ble satt ut i livet. Etter en tidkrevende prosess som krevde nøyaktig kunnskapsinnhenting og en rekke tiltak for å oppfylle det meget omfattende regelverket som gjelder, med blant annet krav til strenge rutiner og undergitt et like strengt kontrollregime fra Mattilsynet, som om det var det regionale storslakteriet Nortura, slapp de gjennom det trange nåløyet. Dølsveen Søndre Gårdsslakteri ble virkelighet og arena for human slakt og mattrygghet. Trygve har nedlagt betydelig arbeid med rutiner som sikrer dette, alt i tråd med landbruksdirektoratets direktiv. Hans re-

visorgrundighet kom nok godt med i dette arbeidet. Slakteriet er nå i drift i slaktesesongen som starter i oktober. De har godkjenning fra Mattilsynet til å slakte småfe, sau, geit og gris. Nå kan de slakte ikke bare til eget bruk, men også for salg. Veterinær fra Mattilsynet undersøker at dyrene er friske før slakt og kontrollerer og godkjenner slaktet etterpå. Det blir pakket og merket forskriftsmessig i samsvar med Mattilsynets krav, blant annet med opprinnelse. De kan også ta imot dyr til slakt fra andre produsenter, og håndtere viltslakt, men foreløpig har de nok med å slakte egne dyr. I sesongen kan de slakte 6-8 dyr om dagen. Slakt for salg deles i stykningsdeler etter kundenes ønske, men i hovedsak selger de hele eller halve dyr. De bearbeider og foredler også slaktet. De lager både pinnekjøtt og fenalår for salg. Varene blir i stor grad solgt til venner og bekjente, men også gjennom REKO-ringen Dokka. Produktene markedsføres og annonseres for salg på Facebook i egen lukket gruppe der medlemmene bestiller det de vil ha. Dølsveen Søndre Gårdsslakteri får avsetning på sine produkter. Etterspørselen er

stor og større enn de kan etterkomme. Derfor gjelder det å følge med og være tidlig ute med bestillingene dersom du vil sikre deg mat fra disse småbrukerne og dermed ha trygghet for at maten du spiser er resultat av godt dyrehold, god dyrevelferd med kvalitet i hele produksjonsprosessen. På spørsmål fra meg om hvordan det er å slakte sauene som hun kjenner så godt, har gitt navn til og koser sånn med, betror hun at det kan komme en tåre i blant. Men når slaktetiden kommer må hun legge disse følelsene til side. Hun tenker på hvor fint det er å være sauebonde, følge dyrene fra fødsel gjennom livet og frem til de slaktes under gode forhold på humant vis uten stress i forkant, alt i respekt for dyrene. På gården bor også turkompisen Flint og den svarte jaktkompisen elghunden Selma, to katter og en islending med navn Solfari som har selskap med naboislandshesten Hervar på Haugsrud hos Ine Engevoold. Det er også frittstående høner som gir egg en gang i blant. Marianne og Trygve ville bygge seg en gård, og det har de sannelig fått til.

Tekst og foto: Nina Cathrine Noss

Dyrevelferd står i fokus - og alle dyra får kos og stell hver eneste dag.

Slakteriet er godkjent av Mattilsynet for slakt av småfe, sau, geit og gris.

Ferdigpakket - og klart for salg.

Marianne i det godkjente slakteriet.

Tana VGS ligger omtrent så langt nord i Norge som man kan komme. Der- som man velger korteste vei gjennom Sverige og Finland, så er det 1855 km fra Oslo. Gjennom Norge er det lengre, hele 2275 km. Når du kommer til Tana Bru så svinger du nordover og kjører ca 3 mil langs Tanaelva ut mot Tanamunningen. Her i Bonakas ligger Tana VGS, landbruksskolen som har verdens eneste hundekjørerlinje.

Helene fra Bærum var 16 år og ferdig med ungdomskolen. Hun var hekta på hundekjøring og hadde lyst til å følge drømmen sin om å drive med dette. Etter en lang tenkeperiode bestemte hun seg for å takke ja til studieplassen helt i den andre enden av Norge.

Hvordan er det å gå på hunderkjører- linja i Tana?

– Det er veldig fint her oppe. Livet har en helt annen fart enn i Bærum og vi har mye tid til å være ute sammen med venner og hundene. Folk har også bedre tid og det er lett å komme i kontakt med nye venner.

Hva lærer dere?

– Vi har lært utrolig mye om hundekjøring, føring og hundehold generelt. Alt fra hvordan man klipper klør, tar på sokker og spenner opp et spann, til hvordan man gjennomfører løp.

I tillegg til dette har vi fellesfag sammen med de andre linjene. Etter 3 år på skolen har vi generell studiekompetanse og kan søke oss videre på høyere utdanning.

Er det mye praksis?

– Ja, vi holder mye på med hunder og oppgaver relatert til hundekjøring. Skolen har en undervisningskennel 10 minutter unna med over 40 hunder. Her stiller vi og trener hunder. I tillegg lærer vi mye om hvordan det er å drive en kennel. Hva skjer dersom man driver turistikjøring og det er for varmt eller isete, og du har 10 kunder på besøk. Da kan man feks aktivisere dem med «walk a husky», som i praksis betyr turgåing med hver sin husky i bånd. Praksisen er gull verdt og gir mye inspirasjon til god kenneldrift.

Får dere deltatt på noen løp?

– Ja, skolen legger veldig godt tilrette for løpskjøring og vi drifter også sjekkpunkt Tana Bru under Finnmarksløpet. Vi har til og

med fått prisen for beste sjekkpunkt.

Jeg har selv kjørt Bergebyløpet jr og Finnmarksløpet jr 2018 og 2019. I 2018 gikk det ikke så veldig bra. Jeg ble kjørt ned av en snøscooter på første etappe og måtte bryte før jeg var kommet til Jotka. Skadene jeg fikk gjorde at jeg ikke var i stand til å ta vare på hundene og meg selv, så da var det bare ett riktig valg, å bryte. Jeg fikk hjelp ned fra fjellet av arrangøren og reinpolitiet. De ringte pappa og da fikk de lov til å kjøre hundespennet ned til veien ved hyttefeltet i Jotka.

Året etter hadde jeg bestemt meg for å stille til start igjen. Det var veldig ubehagelig å stå på startstreken med hendelsen fra året før friskt i minne. Jeg hadde det ikke noe særlig bra på første etappe og var veldig lettet da jeg kom til Jotka. Derfra og inn gikk alt etter planen og jeg var veldig glad for å fullføre. Alt hadde gått bra og jeg var utrolig lettet.

Hvordan har det vært å bo 2 år i Tana?

– Tana byr på veldig mange fine opplevelser og mye fin natur. Om vinteren har vi mørketiden og nordlyset. Det var en ganske stor overgang å oppleve mørketiden for første gang. Det er faktisk mørkt hele døgnet, men

nordlyset veier opp for mye av dette. Tana har utrolig mange dager med nordlys og det er store muligheter til å ta fine nordlysbilder. Noen av de andre elevene driver mye med foto og forsøker ofte å fange nordlyset.

Og hundeløypene selvsagt. Vi må ikke glemme hundeløypene her i Tana. Det er løyper så langt du orker å kjøre. Milevis med løyper på Tanaelva, og i fjellene rundt Bonakas. Noen av favorittløypene mine er mot Smalfjord, der er det kjempefint.

Hvem er det som kan begynne på hundekjørerlinja?

– Alle som er glad i hundekjøring og livet ute i naturen. Du må være glad i å være ute i all slags vær og du må være glad i å drive med hund. Alt det andre lærer du her på skolen.

Det er også en stor fordel å være eventyrlysten. Det er en stor endring å komme fra Bærum og hit til Tana.

Ville du anbefalt andre å gå denne veien i videregående utdanning?

Jaaa!

Tekst & foto: Øistein Sørensen

RETTFERDIG KONSUM

REKO-ringen er et konsept fra Finland som er i full fremmarsj i hele Norden, også i Norge. I høst gjorde fenomenet sitt inntog i Landsbyen Dokka. Den er en av mer enn 40 aktive ringer i landet. Naboene på Lillehammer og Gjøvik har hatt REKO-ringer en stund, men nå kan du altså glede deg til mer rettferdig konsum i landsbyen vår. Det er takket være initiativtakerne Marianne Hamre, Marte Olsen, og Kristin Kongelf Marcussen, som selv er bønder og lokale småskala matprodusenter.

REKO-ringen er salgskanal for lokale småproduserende bønder, der de selger sine produkter direkte til forbrukeren uten fordyrende mellomledd. Kundene får muligheten til å møte den lokale matprodusenten og få kunnskap om de «ureiste», eller i hvert fall «stuttreiste», matvarene. Det gir forbrukeren mulighet til kontroll med hvor og hvordan varene er produsert. Forbrukeren kan også høre om hvordan dyrevelferden og miljøbevisstheten er hos de forskjellige småskalaprodusentene. Det gir igjen trygghet for produktets kvalitet. Matvarene er selvsagt kontrollert og godkjent av Mattilsynet på vanlig måte. Hele fortjenesten går til småskalaprodusenten.

Forbrukeren bestiller varene hos småskalaprodusenten for utlevering og betaling på en fast markedsdag. Dette skjer i lukket gruppe på FACEBOOK. Produsentene annonserer sine varer der, og forbrukeren bestiller i kommentar til annonsen. Utleveringen avtales samme sted. Det koster ikke noe å være medlem av denne kontaktplattformen, verken for produsentene eller forbrukerne. Administrasjonen og driften er dugnadsbasert. Ordningen med forhåndsbestillingen bidrar til forutsigbarhet for produsenten, slik at det ikke bringes flere varer enn det som er avtalt på forhånd til utleveringsstedet. Bonden slipper da å ta med seg tilbake varer. Forbrukeren har på sin side bedre tid

til å planlegge sitt konsum etter sitt konkrete behov. På den måten unngår kunden å la seg friste til overflod, slik man lett kan bli på vandring mellom varehyllene i de store matvarebutikkene. REKO-ringen på Dokka har fast utleveringssted av forhåndsbestilte varer på parkeringsplassen bak Skeidar, torsdag hver fjortende dag, fra klokken 19.00-19.30 i partallsuker. Opplegget i REKO-ordningen bidrar på denne måten til et mer rettferdig og pålitelig forbruk enn tilfellet er gjennom handel hos store matvareprodusenter som man i liten grad kjenner kilde- og opprinnelseshistoriken til.

Produsentene i REKO-ringen Dokka tilbyr et bredt spekter av lokal og lokalt videreforedlet mat. De leverer kjøtt fra vilt, storfe, småfe, gris og fugl. Pølser, karbonader, spekemat, karbonadedeig av ulike slag hører til sortimentet. Egg, melk, smør, honning og ost likeså. Lefser og flatbrød får du også. Og for ikke å glemme grønnsaker, frukt, bær, saft og syltetøy. Tilsammen finner du nok alt hva du trenger og lyster. Om du melder deg inn i FB gruppen REKO-Ringen Dokka får du en presentasjon av de ulike lokale produsentene, hvordan de driver og hva de produserer. Annonsene er informative med bilder av maten, beskrivelse av mengder, forskjellige pakningsstørrelser og hvilke

priser som gjelder. Noen av de i alt 42 lokale småskalaprodusentene i ringen på Dokka er Markedshagen på Dokka, Pålslrud Gard, Setton Gård, Plassen Forsøksgård, Midtre Ekern Gård, Kvernhusaugen, Dølsveen Søndre Gårdsslakteri og enda er det flere. Lokal mat har høy kvalitet og er smaksrik, sunn og god. Å handle lokal mat i REKO-Ringen Dokka gir dessuten en god innvendig følelse. Det stimulerer til økt lokal matproduksjon i Nordre Land og i nærregionen vår. Det bidrar til økt lønnsomhet for bonden. Indirekte er det med på å holde liv i gårds- og småbruksnæringen. Handel gjennom REKO-ringen kan bidra til økt bevissthet hos forbrukerne med hensyn til

hva som faktisk kreves av tid, krefter, dyrevelferd og forskjellige arbeidsprosesser hos bonden for at vi skal få den maten vi trenger på bordet. Småskala matproduksjon og lokal videreforedling er ikke bare matnyttig, det er ett viktig insitament og bidrag til rettferdig konsum i et vidt samfunnsperspektiv. NB: Med utleveringer annenhver torsdag ettermiddag, er det også mulig for deg med hytte i regionen å få kjøpt lokal mat på denne måten hvis du skal på hytta en langhelg.

Tekst: Nina Cathrine Noss

ANNONSE

60 TIL MIDDAG, 26 TIL OVERNATTING I 9 SOVEROM

ullsakerpanorama.no & jubileumshytter.no

Vi ønsker Aker Biomarine velkommen til å bo hos oss under Mush Synnfjell 2020!

STORHYTTER FOR JUBILEUMSFEIRINGER
MØTER - FAMILIEFERIER

ANNONSE

Bjerkeset Bygg

HUS, HYTTER OG GARASJER

DIN IDEHUSFORHANDLER I GJØVIK, LAND OG TOTEN

TLF 911 38 217 MAIL post@bjerkeset.no WEB www.idehusgjovik.no

Podium Ushuaia Sled-Dog race 1996.

løp Encuentro Musher 2019.

Podium Encuentro Musher 2019.

HUNDEKJØRING I ARGENTINA

Bariloche Sled-Dog race 1997.

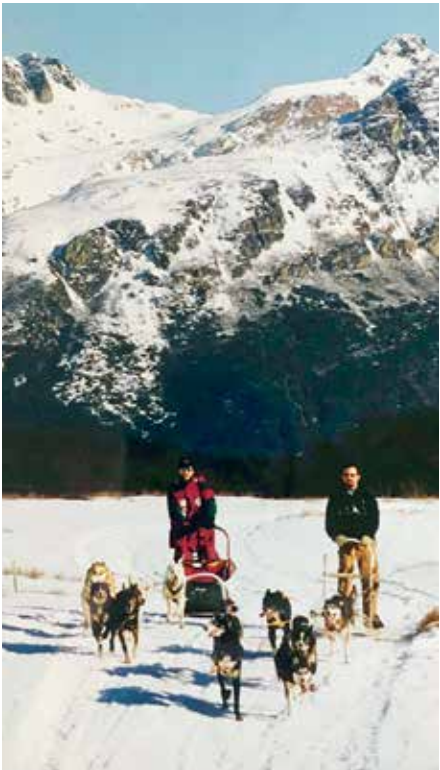
Siden 1994 har jeg hatt muligheten til å drive med hundekjøring i forskjellige grener (alle på slede) og i mange forskjellige land på ulike kontinent (Italia, USA, Norge), men her skal jeg fortelle dere om denne vakre sporten i mitt hjemland, Argentina.

Først skal jeg presentere meg. Jeg heter Hernan Maquieira, 44, gift med Vanessa Quinche (i 17 år), kroppsøvingslærer og det som jeg best liker å fortelle folk at jeg er; hundekjører.

Alt startet i 1994 da jeg bare var 19 år og ville gjøre noe annet enn å begynne å studere på et universitet. Tanta mi og mannen hennes bodde i Ushuaia, den sørligste byen i verden (og bare 1000 km fra Antarctica) og de hadde ei hytte på fjellet hvor de hadde 4 Siberian husky. Onkelen min hadde en plan om å utvide hytta og få flere hunder for å begynne å jobbe med turister. Jeg kunne

ingenting om hundekjøring, men jeg ville lære. Etterhvert ble det til at jeg bodde der i 7 år. Da hadde vi rundt 50 hunder og jobbet med sledeturer om vinteren og kennelbesøk på sommeren. Etter det har jeg jobbet som handler i Italia, i Michigan og Alaska i USA. I løpet av disse årene kjørte jeg mange løp, sprint, mellom- og langdistanse. Den beste tida var tiden da jeg var i Alaska. Jeg trente hundene til min venn Fabrizio Lovati og han ga meg muligheten å kjøre Iditarod med unghundene sine. Min store drøm som hundekjører gikk i oppfyllelse i 2007 da jeg kjørte og fullførte Iditarod og ble den første fra Latin-Amerika til å gjøre det. Dette er den største opplevelsen jeg har med hundekjøring. Samtidig fikk jeg vist til de i Argentina som driver med hundekjøring at ingenting er umulig hvis man jobber hardt og fokusert.

Jeg husker ikke hvem som sa det, men «for å fullføre en drøm, må man ha en først».

Trening i Ushuaia med min venn Marcelo Molle.

Foredrag i Ushuaia 2019.

I 2010 flyttet vi til Folldal, Hedmark for å starte egen kennel og kunne drive med hundekjøring som hobby. Vi har samarbeidet med Sigrid Ekran, og har alltid mellom 12 og 16 hunder i hundegården, men eier bare 7. De fleste hundene vi har trent, har kjørt både Femundløpet og Finnmarksløpet.

I Ushuaia, Argentina er det per i dag rundt 250/300 trekkhunder fordelt på fire kenneler som driver med turistkjøring. Blant dem er min venn Miguel Isla Casares (mer om ham senere) som har 13 hunder. Det er flere steder i Argentina hvor det drives med hundekjøring, for eksempel i Neuquen, en provins som er ved foten av Andenesfjellene og har gode vintre med mye snø. Ushuaia har en lang historie med hundekjøring. Nevneverdig er at når det ble forbudt å bruke trekkhunder i Antartica, ble disse flyttet til Ushuaia (90'tallet). I 1993 og 1994 ble hundeløpet Andirod arrangert i Argentina, med deltagere fra Europa og USA. Fra 1996 til 2001 eksisterte The Ushuaia Sled-dog Race, et etappeløp med 4-5 etapper på 15-20 km hver. Jeg kjørte løpet 3 ganger med 2.

Miguel Isla Casares i løpet Encuentro Musher.

plass som beste plassering i 1996. Mark Nordman, Iditarods Race Marshall var rennleder i alle årene og lærte oss mye om sporten og spesielt dyrevelferd. Det var alltid mellom 8 og 12 spann som deltok, og hvert år deltok også hundekjørere fra andre land som også lærte oss mer og mer om hundekjøring (Tim White, Dennis Laboda, Monique Benet, Joe Runyan). Alle i Ushuaia ville lære så mye som mulig og selvfølgelig drømte alle om å reise til USA eller Europa for å delta på de store løpene. Fra 2001 har det vært mange hundekjørere fra Argentina som har deltatt i forskjellige hundeløp i verden, i ulike grener (barmark, nordisk og slede) og reist tilbake til Argentina med masse erfaring. Dessverre er Argentina et land med store økonomiske problemer, noe som også rammer hundekjørere. Alle vet hvor dyrt hundekjøring er, en ustabil økonomi gjør det ikke lettere!

Turistkjøring har man fortsatt med, men å arrangere The Ushuaia Sled-dog Race ble for dyrt og ingen sponsor ville hjelpe. I flere år ble det derfor ikke arrangert noen løp, frem til 2016, da min venn Miguel Isla Casares organiserte et to-dagers etappeløp

med felles overnatting som heter «Encuentro Musher». Miguel kom til Norge i 2013 og i to sesonger var han handler for Sigrid Ekran. Da han reiste hjem, tok han med seg to hunder og masse erfaring (han startet sammen med meg Femundløpet i 2015 men løpet ble avlyst pga. stormen) og startet sin kennel (Instagram:@equipotrescuartos). Han ønsker å gjenreise hundekjøring i Argentina og i den sammenheng holdt jeg i år en foredrag om hundekjøringssporten i Norge, mens jeg var på besøk i Ushuaia. Siden da, har Miguel og jeg fått forespørsel fra nye personer som er interessert å starte med hundekjøring og få et eget hundespann.

Så om dere har lyst på et nytt eventyr, er det bare å begynne å lære spansk!!!

Good Mushing!!!

Tekst: Hernan Maquieira

Foto: Privat

Encuentro Musher er et todagers etappeløp.

Miguel Isla arbeider for hundekjøring i Argentina.

Lise og postbud Bjørnar slår gjerne av en prat når dagens post ankommer butikken, som også er postkontor.

MØTEPLASSEN, INFORMASJONSKONTORET & VAKTMESTERTJENESTEN

NØRSTELIEN LANDHANDLERI

Alle får et bilde i hode når de tenker på et gammeldags landhandleri (hvertfall vi som har levd en stund). De har alt og fikser alt, også er det ganske rotete, men folket bak disken vet hvor de har ting og bistår alltid.

Slik er det også på Nøsteli Landhandleri i Nord Torpa. Ja, ikke rotete da. Rent, pent og ryddig, alltid. Rett inn og til høyre finner du bygdas samlingspunkt, den enkle kaffekroken. Her møtes både hyttefolk og vi som bor her for en kopp kaffe og en prat. Noen ganske ofte, kanskje hver dag til og med, og andre når de er på helgetur på hytta. En utrolig viktig møteplass. Det er ikke få problemer som blir løst her, være seg praktiske spørsmål eller politikk. Når det gjelder det siste blir det vel ikke alltid en løsning.

Lise Dalbakk er daglig leder på Nørsteli Landhandleri, godt hjulpet av Hege, Heidi og ikke minst Gunvor Ulsaker. Gunvor har vokst opp i butikken og tok sammen med familien ansvar når den var nedleggingstruet for noen år tilbake.

Å beholde og ikke minst utvikle nærbutikken er en stor og viktig oppgave i et lite lokalsamfunn. Butikken representerer en

nerve. Her er det post, her er drivstoff døgnnet rundt, her er det tipping, her er det salg av lokalt håndverk, her er det apotekutsal, ved, gass og «isenkram», jaktkort og fiskekort, ja, også mat da.

HVA SPØR FOLK OM?

Som fast kunde i butikken har jeg observert at telefonen stadig ringer og at få i kassa spør om prisen på en liter melk. Lise forteller at det faktisk ikke er noen grenser for hva folk lurur på eller kontakter butikken for å få svar på. Det handler om varer eller produkter som må skaffes, det handler om hvilke håndverkere som kan ringes og dette eller hint. Det handler om jakt og fiske og turtips. Lise liker det slik og er tydelig på nettopp det at det ikke er noen grenser for hva man kan spørre om eller få hjelp til er Nørsteli Landhandleris største fortrinn. At butikken er så mye mer enn en butikk.

HYTTEFOLK OG LOKALE

Det finnes ingen formell statistikk over hvem som handler, men opplevelsen er at både lokale og hyttefolk er lojale mot nærbutikken. Vil vi ha butikk her, må den brukes. At prisene ligger noe over lavpriskjedene er prisen vi må betale for å ha alt så lett tilgjengelig.

Det er et generasjonsskifte på gang blant hytteeierne, stadig flere unge barnefamilier tar over eldre familiehytter eller kjøper seg sin egen. Bare de siste årene har det vært en endring der mange nye hyttefolk har funnet veien til Nordbygda.

MØTEPLASSER ER VIKTIG

Kaffekroken var der fra dag en når Nørsteli Landhandleri tok over butikkdriften i Nordbygda. Men det stoppet ikke med det. Mange ønsket seg noe mer, noe annet. Etter hvert kom Nørstelikjeller'n, pub'n, på plass.

Her holdes det åpent med arrangementer i alle ferier når det er mye folk i fjellet. Her møtes fastboende og tilreisende. Her er det musikk og quiz, her er øl og vin og enkel servering. Og folk kommer. Ikke av plikt, men av lyst og fordi det er blitt et hyggelig sted å prate. Gjerder rives mellom hyttefolk og bygdefolk (i den grad det har vært noen gjerder da...).

Møteplasser og sosiale rom er viktig i et lite samfunn som Torpa.

Å BY PÅ SEG SJØL

Jeg undres på alt Lise vet om alle som ferdes i Torpa. Hun er så lett å snakke med. Byr på seg sjøl, framstår varm og er så engasjert i at alle skal få tak i det de trenger og ha et sted å treffes. Folk byr på seg selv tilbake, sier Lise.

Det er det som gjør det så fint å få drive butikk i Nordbygda. Å møte folk der de er som den de er krever at jeg må være tilstede hele tida, ikke bare med kroppen, men også med hjertet og hodet, påpeker Lise. Men jammen er det verdt det, sier damen som titt og ofte er den folk deler også vanskelig ting med.

LOKALSAMFUNNET OG BUTIKKEN

Butikken er limet eller nerven i ei levende bygd. Nettopp det at du kan få hjelp og råd om det meste, få utført nødvendige tjenester og få tak i det du trenger av varer i hverdagen skaper trygghet i nærmiljøet.

Torpa har mange eldre, da er det nettopp viktig at butikken har det servicenivået de har. Her kan man bare ringe og bestille og få varene levert på døra, av en som til og

med har tid til en kopp kaffe og kan skifte ei lyspære om det er det om å gjøre. Nettopp hvordan nærbutikkene kan samarbeide med de kommunale tjenestene og «ha et ben til å stå på» er tema på en kommende fagsamling for butikker i Merkur-programmet, et program drevet av Kommunaldepartementet for å støtte og videreutvikle butikkene i utkantene.

Butikken feira 100 år for noen år siden. Ser vi fremover er det ingen grunn til at det ikke skulle være butikk i Torpa i 100 år til heller. Når slagordet er «alt kan ordnes» ligger det til rette for drift i uoverskuelig fremtid.

Tekst:Eli Vogt Godager
Foto: Øystein Hvalsengen

Med kortautomat kan du tanke hele døgnet i Nordbygda. Når butikken er åpen er det også ladestasjon.

Hos Lise sitter smilet alltid løst! Foto: AHT

Lise sørger for at utvalget er tipp topp!

Over kaffekoppen blir meget og mangt diskutert. Her får du også kjøpt fine håndverksprodukter.

GRØNVOLD TRANSPORT

TUR & BESTILLINGSKJØRING
Inntil 16 personer!
Ring oss på tlf 901 16 972

Storgata 49, 2870 Dokka

MEKK®
Bil, båt, hjem og fritid

ÅPNINGSTIDER

09–18 man–tors
09–19 fredag
09–16 lørdag

tlf: 468 85 665

Velkommen til Spåtind Fjellgrend

Opplev
Tindekvaliteten!

- Enkelt
- Valgfrihet
- Fagfolk
- Trygghet

**Torpa IL takker
Betonmast Innlandet AS
for flotte brakker til
Sjekkpunkt Halden!**

Haraldsen Auto

www.haraldsenauto.no

HARALDSEN AUTO AS
Storgata 54, 2870 DOKKA
TEL: 61 11 33 40

SALGSDELING
Man - fre : 09.00-16.00
Lør : Etter avtale

VERKSTED
Man - fre : 07.30-16.00
Lør : Stengt

Haraldsen Auto AS er autorisert MECA-verksted. Det betyr at vi i tillegg til å være merkeverksted for Mitsubishi, også er serviceverksted for alle andre bilmerker. Vi har kompetansen til å gjøre det beste for akkurat din bil – og din lommebok.

EU-KONTROLL
1400,-

TØMRER
WIFLADT-LØKKEN
tomrer.ltwl@gmail.com
Tlf: 948 45 600

Vi gjør det enklere å være hyttekjøper. Du får en komplett leveranse over grunnmur.

NINA HAVERSTAD
nina@tindehytter.no
+47 922 20 258

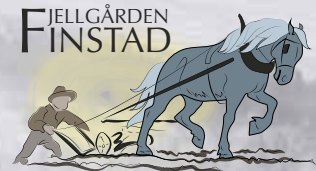
Kanefart i vintermørket

Med våre dølaster arrangerer vi kanefart fra gården og du kan nyte stillheten med bare lyden av hestene i lyset fra faklene.

Turen tar ca. 40 minutter. Etter turen, når vi kommer tilbake til gården, serveres det varm solbærtoddy og kjeks ved bålet.

Pris pr slede kr 1350,-

I sleden er det godt med ulltepper og skinn. Det er plass til fire voksne eller for eksempel to voksne og en «haug med unger» som de sier her oppe!

Nord-torpvegen 1341, 2880 NORD-TORPA, tlf: 905 48 863
www.fjellgardenfinstad.no

Vi har alltid kvalitetsdekk på lager!

VIANOR®

Mekonomen

Mjøsbil avd. Dokka
Vest-Torpvegen 2
Tlf: 61 11 89 50
Åpningstider
Man - fre: 08 - 17
Lørdag: 10 - 14

MJØSBIL

Vreist mat – dyrevelferd i fokus

Gården og slakteriet er drevet av Marianne Hamre og Trygve Sørle og er godkjent av Mattilsynet (EFTA 2313) til å slakte sau, geit og gris.

Vi selger hele og halve dyr og kan også partere etter kundens ønske.

Kom å besøk oss ved foten av Synnfjellet!

Dølsvevegen 115
2880 NORD-TORPA
mariannehamre60@gmail.com
tlf: 911 95 845

MASKINENTREPRENØR JARLE BJØRNERUD AS

GRUNNARBEIDER, OPPARBEIDELSE AV UTOMHUS
ANLEGG, STEINMURER OG SKOGBILVEIER

LASTEBIL, GRAVEMASKINER OG BULLDOSER

TLF. 992 78 282 E-POST jarle_bjornerud@hotmail.com
Vest-Torpa, 2870 Dokka

TILBAKE I SPORET

Ett år har nå gått siden Aker BioMarine lanserte verdens første profesjonelle hundekjørerteam, QRILL Pet Mushing Team. En samling av fem unike kjørere, med base i ulike deler av Norge og Alaska. Teamet består av den unge Hanna Lyrek, Thomas Byfuglien Wærner, Marit Beate Kasin og Alaskaboende Joar Leifseth Ulsom og Dallas Seavey. Aker BioMarine har i flere år vært involvert i hundesporten gjennom et tett samarbeid med Sigrid Ekran og Thomas Byfuglien Wærner. På de tidlige stadiene handlet dette samarbeidet i større grad om forskning på hunders helse og ernæring, relatert til vårt nye QRILL Pet produkt. Da vi i 2018 bestemte oss for å danne et proffteam, ønsket vi å utvide vår deltagelse og ambisjoner med framtidsrettet fokus. Sammen satt vi ut på en spennende reise, og i samarbeid med hundekjørermiljøet ønsker vi å være med på å bidra til økt synlighet og utvikling av sporten, samt fortsette å sette hunden i sentrum. Sakte, men sikkert nærmer det seg nå en ny sesong for både to- og firbeinte og det er ikke bare teamet vårt som skal tilbake i sporet. Denne gangen skal også Aker BioMarines administrerende direktør, Matts Johansen, ut å konkurrere. For andre gang har han bestemt seg for å kjøre langdistanse med hund, og vi gleder oss!

Høsten er definitivt godt i gang, og mange steder i landet har vi allerede sett det første hintet av snø. For hundekjørere og for QRILL

Pet Mushing Team, har treningen mot en ny sesong startet, og det går i ett fra tidlig morgen til sen kveld for samtlige. Men, det er ikke bare i hundekenneler rundt om i landet at forberedelser for neste års løp er i gang. Også på Aker BioMarine sitt kontor på Fornebu, har tankene rundt langdistansehundekjøring igjen begynt å kverne og det er spesielt én person som har tatt på seg store utfordringer nok en gang.

5. januar 2019 klokken 12:27, kom Matts Johansen inn til en 11-plass under MUSH Synnfjell. Dette var hans første hundeløp noen gang. Flertallet som var i kontakt med ham i ettertid, kunne nok ha sverget på at dette var en mann som trolig for første og siste gang hadde prøvd seg som hundekjører. Velkjent for Aker BioMarine, og for dem som kjenner ham, er Matts en ekte JA-mann, og som selskap prøver vi også å leve i denne ånden. Da han høsten 2018 ble utfordret av QRILL Pet teamet til å kjøre MUSH Synnfjell, var det nok akkurat denne JA-innstilling som fungerte som motivator, i tillegg til et ønske om å personlig lære mer om en sport han virkelig så, og fremdeles ser ekstremt potensielle i. Mange er klar over at hundekjøring er tøft, men det som ventet Matts var nok noe mer ekstremt enn forventet. Kulde, lite søvn og harde økter bak sleden både fysisk og psykisk, var alt med på å få teste grenser. Matts fikk oppleve fra innsiden hvor fantastisk og crazy denne sporten er på alle småter.

– Det er vel ingenting som kan definere ekstrem-sport bedre enn akkurat langdistansehundekjøring, sier han.

Men, med tiden skulle det vise seg at minnene om blodslitet og de tøffe opplevelsene under MUSH Synnfjell skulle bli erstattet av en ny tenning og et ønske om å forbedre seg og lære av tidligere erfaringer og feil.

Så godt som nøyaktig 9 måneder etter målgang var Matts igjen registrert til å delta på MUSH Synnfjell, og ettersom han aldri gjør noe halvveis, påtok han seg enda en utfordring. I 2020 blir det ikke bare ett løp som skal gjennomføres, men to. Kjøreplanene for Matts er allerede under utvikling, og en større mengde trening med hund er lagt inn i en travel hverdag.

– Med tett oppfølging fra Thomas Byfuglien Wærner vil fokuset for MUSH Synnfjell og Femundløpet være på å kjøre et smartere løp. Jeg skal faktisk ha med noen av Thomas sine hunder opp på hytta over jul, for å kunne trene og bli bedre kjent med dem. I tillegg satser jeg på å klare å holde nerve i sjakk under MUSH Synnfjell, så jeg faktisk kan oppleve det fantastiske samholdet, energien og de gode rammene for et godt event arrangørene legger opp til, forteller han.

I tillegg til Matts, er QRILL Pet Mushing Team også godt i gang med forberedelser til nye løp. 2019-sesongen endte opp med å bli et eventyrlig lanseringsår, med tre seiere i Femundløpet, Finnmarksløpet FL1200, Finnmarksløpet FL500 og andreplass i Iditarod. Med dette som oppstartsår kan vi ikke annet enn å si oss strålende fornøyd, og vi ser frem til neste sesong og alt den måtte bringe. I 2020 ønsker vi videre å bidra til økt rekruttering for den nye generasjonen med hundekjørere. Vi vil fortsette å fokusere

Matts fikk teste grenser under MUSH Synnfjell 2019.

på de gode verdiene innenfor sporten og legge vekt på hundenes ernæring, helse og velvære, noe vi ser på som nøkkelen til å gjøre det bra.

– Takket være denne fantastiske sporten kan vi være delaktige i å innovere hundehelse og jobbe med å identifisere optimal ernæring på de lykkeligste og beste individene i verden, forteller Matts. Videre er det også verdt å nevne Aker BioMarines nysatsning, QRILL Pet Arctic World Series (QPAWS), det offisielle internasjonale mesterskapet for hundekjøring. QPAWS oppsto som en sidegren til Team-visjonene, men har nå utviklet seg til å bli et helt eget pros-

jekt. Målet er å kombinere de fantastiske opplevelsene og prestasjonene fra de mest ekstreme hundesledeløpene i verden, gjennom nye digitale plattformer og på internasjonal TV. For første gang vil sporten, profilene og den unike livsstilen bli dekket og distribuert til et verdensomspennende publikum. Pilotsesongen (2020) av QPAWS vil inkludere fire legendariske hundeløp og verdens beste hundekjørere skal kåres.

Tekst & foto: Aker BioMarine

Matts med hundene.

QRILL Pet Mushing Team.

TRENING AV HUNDER TIL LANGDISTANSE

– hva skal til?

Det er mørkt og regnet høljer ned i det jeg svinger inn på gårdsplassen. Det har vært en altfor lang dag med møter i Oslo. I det jeg åpner bildøren hører jeg hundene si fra at de er glade for å se meg hjemme igjen. Jeg småjogger inn for å kle på meg. 30 minutter senere, klokka er 23:40 og vi er klare for tur.

Fra starten på Finnmarksløpet 1200 i 2019.

2 timer senere svinger vi inn på gårdsplassen igjen. Hundene er slitne og lykkelige. De elsker å være på tur med gjengen sin.

Trening av hunder til langdistanse er tidkrevende. Det dreier seg om å få hundene i god nok form til å klare å løpe ekstreme distanser på noen få dager. 150 km i løpet av et døgn er ikke uvanlig.

Hovedårsaken til at dette er mulig er selvsagt genene til hundene. En Alaska husky har 3-4 ganger så høyt oksygenopptak som et menneske og dette betyr at de er velegnet til langdistanse. Dersom man trener målbevisst over flere år, så vil man ha et godt grunnlag for å kjøre langdistanse.

Det er mange forskjellige filosofier innenfor trening av hunder. Jeg er en ganske fersk hundekjører og støtter meg 100% til det jeg har lært av datteren min, som går på hundekjørerlinja ved Tana VGS. De har hatt et eget fag innenfor toppidrett som dreier seg om trening og føring av hunder inn mot og under langdistanseløp. Hun fikk topp karakter på oppgaven sin så da føler jeg meg trygg.

Tekst & foto: Øistein Sørensen

August

Vi starter treningssesongen vår i august og trener korte turer med mange pauser. Treningen i august dreier seg om å få i gang bena på hundene. Det er viktig å ikke kjøre for langt eller for fort. Hundene må få tid til å venne muskler og sener til løping. Tålmodighet er nøkkelen for å unngå belastningsskader i starten av sesongen.

Treningsturene er ca 10 km og tar rundt 1 time. Vi forsøker å trene 3-4 dager i uken.

Treningen er i gang og vi stopper ofte for pause.

September

Når høsten sniker seg på begynner temperaturene å falle i takt med løvet fra trærne. Dette er den nest fineste tiden på året, synes vi. Lufta er frisk og kald og hundene trives bedre og bedre. Alaska husky har ofte mye polarhund i seg og er derfor veldig glade i kulde og snø. Treningsturene begynner å bli mer regelmessige og distansene øker.

September dreier seg om å nyte starten på høsten.

Treningsturene er opp mot 20 km og tar ca 1,5-2 timer. Vi trener 4-5 dager i uken.

Høsten nytes for fullt - og turene blir lengre.

Oktober

Oktober er også en flott høstmåned med mange jegere ute på tur. Vi har god kontakt med jaktlagene i nærområdet for å unngå at vi forstyrrer jegerne unødige.

Dette er måneden for å ta med seg ved, kaffekjele og pølser på tur. Turene blir lengre og vi øver litt på sjekkpunkt underveis.

Treningsturene er opp mot 30 km og tar ca 2-3 timer. Vi trener 4-5 dager i uken.

Lita pause med vanning av ivrige hunder.

November

November er en mørk og våt måned, treningsturene blir stadig lengre og vi drømmer mer og mer om snø.

I helgene kjører vi lengre turer og øver på sjekkpunkt. Vi pleier også å ha med snacking på alle turer som er lengre enn 20 km. Dette gjør vi for å venne hundene til å ta til seg næring mens de løper.

Treningsturene er opp mot 40 km og tar ca 3-4 timer. Vi trener 4-5 dager i uken.

Hundene løper løs og nyter all oppmerksomhet.

Desember

Julen nærmer seg og forhåpentligvis har vi fått snø nå slik at vi kan ta frem sleden. Vi kjører ikke lengre turer enn 40 km på barmark, for å unngå belastningsskader.

Når snøen kommer er også tiden for doble økter og turer som er ligner på løpene vi skal kjøre.

Treningsturene er opp mot 50 km og tar ca 3-5 timer. Vi trener 4-5 dager i uken.

Hundene elsker den første snøen.

Januar

Løpssesongen er nå i gang og vi stiller til start i MUSH Synnfjell. I år er det min datter Henriette (12) som skal kjøre det 20 mil lange løpet med meg som ledsager.

Januar ligner litt på siste del av desember. Relativt lange sledeturer i ukedagene og doble økter i helgene. Vi må selvsagt tilpasse treningen rundt løpene denne måneden, men vi tar disse løpene som en del av treningen.

Treningsturene er opp mot 50 km og tar ca 3-5 timer. Vi trener 4-5 dager i uken.

Litt for mye snø på veiene gir utfordringer.

Februar

Vi forsøker å toppe formen ved å bygge et overskudd inn mot årets Finnmarksløp. Treningsmengden trappes ned og vi koser oss med kortere økter og gjerne litt høy fart og moro underveis. Det blir færre doble økter slik at hundene rekker å fylle opp alle energilagrene.

Treningsturene er mellom 20-50 km og tar ca 2-5 timer. Vi trener 4-5 dager i uken.

Det har vært mange fine stunder på Tanaelva.

Mars og resten av sesongen

Lørdag 7. mars 2020 starter vi ut fra Alta sentrum på sesongens hovedmål og krysser fingrene for en god opplevelse.

Resten av sesongen skal vi kose oss på tur og treningen trappes sakte men sikkert ned.

Våren, varmen og sommeren er på vei, og det er ikke favoritt tiden til en Alaska husky.

MILJØVENNLIG hundekjøring?

Foto:AHT

I de siste årene har vi snakket mye om miljø. Mikroplast, ozonlag, plastforurensing, fossilt brennstoff, global oppvarming, klimakrise, nedbørrekord, vind og storm, varmere rekord, skred, tørke og smeltende polaris. Sporten hundekjøring ønsker seg ikke klimaendring. De fleste som kjører hundespenn vil ha kjølig høst og kald vinter, mye snø og godt sledeføre i seks måneder i året. Sånn sett skiller vi oss fra mange andre, som synes tørre, varme sommerferier og snøfri vinter er flott. Men; Nordmenn er født med ski på beina, og ekte fine vintre er bra, mye bedre enn grått silregn og slaps og glatte fortau.

Når en ser et hundespenn i aksjon på vidda, tenker man kanskje at det er noe av den

mest miljøvennlige transporten som finnes. Her løper en flokk dyr som «går på» fornybar energi, som hverken støyer eller lager dårlig luftkvalitet (nå ja, de fiser jo litt da), og som dessuten ser lekkert ut. Hvis alle drev med hundespenn, kan man tenke, så ble det ikke global oppvarming. Nå har riktignok transport i Arktis blitt overtatt av fly og snøskuter, og hundesledekjøring er blitt sport og hobby selv på Grønland. Og for å ha mange hunder året rundt må man bo på landet. Hunder bråker jo litt, kalt støyforurensing, når de er oppstallet. Men likevel, når folk tenker på hundehold er det hundelort de er mest opptatt av. «At de ikke kan plukke opp etter seg» hører vi som et ekko om våren, men egentlig forurensar hundeskitt ikke så mye. Den blir lett brutt ned i naturen, især om den ikke har plast rundt seg. Det er ikke mulig å plukke hundeskitt fra et hundespenn i fart, så den

type opprydding i løyper må skje etter løp. Det er best å ha separate løyper for bikkjer og for ski, for at hunder skiter er like sikkert som at påska kommer utpå våren.

Men likevel, det er andre ting vi som kjører hundespenn må tenke på. På løp bruker hundene fargerike sokker på labbene. Av og til dette de av og blir liggende i snøen. Om våren titter de fram i naturen, og noen synes det skjemmer. Veldig farlige er de nok ikke, men hundekjørere må bli flinkere til å plukke opp sokker, både de som skifter sokker på hundene og de som finner sokker i sporet bør ta dem med seg videre. Det er ikke noe bra alternativ å kjøre uten sokker, hundepoter er sårbare. De som kjører løp – og de som arrangerer løp – må kjøre sokkeplukkekampanjer etter løpet.

Et annet miljøproblem er biltransport til og fra løp. Hundekjørere kjører store, tunge

Denne frøkna bruker second hand potesokker - funnet under løyperydding! Foto:AHT

Lite snø er ikke ønskelig for oss som driver med hundekjøring. Foto:J.Sundby

Synnfjellet byr på drømmeforhold vinterstid, og har nokså lang sesong. Slik ønsker vi at det skal fortsette. Foto:AHT

biler, gjerne diesel, over lange distanser, og på en parkeringsplass ved et sjekkpunkt står mange med motoren på tomgang for å holde bilen varm. Det er egentlig ikke så bra. Større løp bør sørge for steder der folk kan holde seg varme, som en varmetue eller en lavvo. Det ER ikke nødvendig med egen bobil på løp, det finnes ofte bra alternativer som leie-hytter og hotell. Sovesaler på skoler og forsamlingshus bør være bra nok. Og fellesutkjøring av depot er bedre enn at hver enkelt kjører skal kjøre egen bil rundt mellom sjekkpunktene. Løp som bruker samme sjekkpunkt flere ganger, som Mush Synnfjell, reduserer bilkjøringa.

En annen miljøutfordring for folk har vært knyttet til det å spise, spesielt det å spise kjøtt fra store dyr. Vi forer hunder med restekjøtt fra kjøttproduksjon. Hunder er fiske- og kjøttetere. Å bruke restproduk-

sjon av kjøtt til hundefor er bra utnyttelse av naturressursene. Hunder kan spise alt slags kjøtt, storfe, svin, kylling og and/kalkun, innmat og bein. Hundekjørere forer ofte med hundefor som ikke er alt for mye bearbeidet industrielt, selv om de fleste sper på med kommersielt tørrfor. Antagelig kan mer av den maten folk likevel kaster, gjøres om til dyrefor.

Hundekjøringen er ikke lenger den en-somme jeger i lerretsbukse og skinnvest som kjører alene mot elementene. Hundekjøring er en moderne sport med utstyr som sovepose, underlag og vindsekk, GPS og telefon, og moderne sleder. Seler og liner er av moderne materialer. Det kommer man ikke vekk fra. Som med alt annet kan man gjenbruke og reparere. Heldigvis har hundekjøringsporten en stor «second hand» formidling. Om høsten trener hundekjørere med vogn,

noe som er greit nok og noen steder med motorisert ATV. Det siste er ikke tillatt over alt. Mange kan godt skru av motoren når de trener, litt oftere. Vi må også kunne lære bikkjene å gå uspora og lage egne spor, så vi ikke alltid trenger lekre snøskuterpreppa løyper. Vi SKAL jo være en villmarkssport. Når man ser hundespennet gli bortover kan man tenke på det. Og tenke på været, kuldegradene, vinden og snøen som et gode, som vi ikke ønsker skal bli borte.

Tekst: Johanne Sundby

Barne- og babysvømming

For datoer, påmelding og mere info, se mine hjemmesider.

www.ritataje.no

E-POST vann@ritataje.no

TLF: 990 28 149

Vi hjelper deg gjerne!

Vi i Bygghjelpen hjelper deg med dine prosjekter, store som små. Hos oss finner du et komplett varehus med masse varer på lager. Vi leverer gjerne på døra også. Henger kan du leie gratis om du vil hente selv.

Kom innom oss da vel!

DOKKA

Storgaten 123
2870 Dokka

Tlf: 61 11 34 50

Åpent: 7-17. 9-14

BYGGMAKKER

Nilsons Revisjonskontor AS

Storgata 69, 2870 Dokka

Boks 117, 2882 Dokka

tlf: 61 11 25 70 mob: 975 12 571

Gjerdalen assurance
IF skadeforsikring

PRIVAT- OG BEDRIFTSFORSIKRINGER

Besøk oss i Storgata 28, 2870 Dokka

e-post gjerdalen@if.no og telefon **61 11 83 00**

Anita Bratrud • Elin Rosenberg • Ranveig Gjerdalen Taraldstad • Even Gjerdalen

1/2 Torpa Bilruter Feriespesialisten

OPPLAND ARRANGEMENT AS

**BUSSTURER I INN- & UTLAND
TURPRODUKSJON
BUSSTRANSPORT**

Tlf: 61 29 26 55

www.feriespesialisten.com

www.torpabilruter.no

**Nordre Land
REGNSKAP SA**

MEDLEM
REGNSKAP
NORGE

Storgt. 49, 2870 Dokka

Tlf: 61 11 88 50

E-post: nlr@nolare.no

www.nordrelandregnskap.no

Du finner oss på Bergfossenteret!

Man-fre 10-19 Lørdag 10-16

tlf: 21 00 21 21

STIFTELSEN
RIISBY
BEHANDLINGSSENTER
Nordsinni 365, 2870 Dokka

www.riisby.no

KIWI Dokka
man-lør 7-23

KIWI mini pris

**Tømrer
Kristian Finstuen**

TLF 920 48 524

Storgata 52, Holmentunet
2870 Dokka

tlf: 61 11 19 52

ÅPNINGSTIDER
Man-fre 09 - 19
Lørdag 09 - 16

Tanngarden Dokka AS

Landingsgata 3
2870 Dokka

tlf: 61 11 11 34

Velkommen til oss!

LAND DYREKLINIKK

Dyrlegene
Guro Byfuglien & Anita Lund

Assistent
Heidi Havnås

Storgata 47
2870 Dokka

Tlf: 61 11 15 09 eller 41 23 49 33

ÅPNINGSTIDER

man. - ons. 09 - 16 torsdag 14 - 20 fredag 09-16

MAXBO Dokka

**Maxbo
Dokka**
Vokksgata 11
2870 Dokka
Tlf.: 61 11 25 10
man - fre 7-17 (9-14)
maxbo.no

**TØMRER
HELGE LOENG**

TLF 413 23 250

E-POST helgeloeng@gmail.com

INNFLYTTERE I TORPA

MANGE NYE HUNDEKJØRERE

Torpa har i løpet av de siste 3-4 årene fått flere nye innbyggere. I grunnen kan vi takke hundekjøringen for en god del av dem. Her presenterer vi de innflytterne som har kommet «drassende» med hundene sine de siste årene.

Tekst & foto: Øistein Sørensen

HEIDI JOHANNE HAVNÅS (31) & SEAN REBBENG NÆSS (31) VESTERGARDA, NORD-TORPA

Heidi og Sean bor i Vestergarda i Nord Torpa. Her har de bodd i to år. Heidi jobber full stilling som veterinærassistent hos Guro Byfuglien Wærner på Land Dyreklinikk, og i tillegg 20% på Solheim Trevare i Bagn. Sean jobber som prosjektleder i Oslo og er ukependler.

Før bodde paret i Aurskog Høland. Der var det veldig dårlige snøforhold og de fant ut at dersom de skulle holde på med hundekjøring så måtte de finne på noe annet. Først flyttet de til Reinli i Valdres og bodde der i seks år. Men i nedre del av Valdres er det ikke så mange hundekjørere så det ble litt vanskelig med løyper og slikt. I tillegg er det veldig mye hyttefolk der og de fleste traséene ble brukt til skiløyper. Så da måtte de tenke ut noe nytt.

Plassen de bor på nå dukket plutselig opp på Facebook, så Sean og Heidi tenkte de fikk reise opp i Torpa for å se. De hadde vært en del på besøk hos Thomas Byfuglien Wærner og var litt kjent i området. Huset

var relativt felleferdig, så de var litt usikre i starten. Paret hadde akkurat blitt ferdig med å pusse opp huset sitt i Valdres, men siden prisen på plassen i Vestergarda var såpass god, slo de til og flyttet!

Heidi og Sean forteller at de trives veldig bra i bygda. Det er trivelige folk og trivelige naboer, ikke minst. Torpingene er av den hjelpsomme sorten og det er aldri noe problem å spørre om hjelp til noe. «Alle som liker å ha det fredelig, og kanskje er litt på grensen til einstøinger, burde kunne trives på en slik plass som den vi bor på», mener de begge.

Nå har de til sammen 14 hunder i trening og 17 totalt. En av hundene skal snart flytte til Svalbard, så da blir det totalt 16. Sesongens mål er at Heidi skal kjøre Finnmarksløpet 600. Hun håper at det går bedre enn i fjor. Da måtte hun bryte på Valjok på grunn av magesjau hos hundene. Sean skal kjøre enten Gausdal Maraton eller Femundløpet. Han har ikke bestemt seg helt ennå.

I tillegg til hundene i spannet har de en

Jämthundvalp på 5 måneder som heter Dora, en katt og to hester, hvorav shetlandspennien Harmony var på rømmen i 7 uker på seinsommeren og høsten. Hun kom hjem den dagen det begynte på snø - funnet av en elgjeger like i nærheten av der de bor. Og siden jaktinteressen vokser hos begge to ute i Vestergarda har Petra den strihårete dachsen flytta ut fra Guro og Thomas og inn hos Sean og Heidi.

SARAH LEORA LEWIS (30) HUGULIA

Sarah har bodd like ved Hugulia siden høsten 2015. Hun jobber som personlig assistent innenfor helse. I jobben hjelper hun personer med de oppgavene de ikke klarer å gjøre selv. I tillegg tar hun av og til noen vakter som avløser.

Hvordan livet var før Sarah flyttet til Torpa forklarer hun slik; «Nei, det var nå

hundekjøring da også. Jeg bodde mellom Årnes og Skarnes og der var det ikke så mye snø. Stort sett kom det én cm slik at vi kunne kjøre rundt og rundt på jordet, og det er ikke noe gøy i lengden. Til og med hundene begynte å bli lei på tiende runden.»

Onkelen hennes har hytte i Aust-Torpa, så hun fant raskt ut at det var hundeløyper i Torpa. Sarah pleide å dra fra hytta og opp til hundeløypene for å kjøre hund.

Da hun var ferdig med studier kontaktet hun fetteren sin som bor i Nord Torpa. Han tipset henne om hus hun kunne leie sammen med ganske mange hunder. Hun fikk tre telefonnummere hun kunne ringe, og var så heldig å få napp hos en av de.

Hovedgrunnen til at hun valgte å flytte til

Torpa var selvfølgelig hundeløypene og at det er snøsikkert. Nå trives Sarah bra med livet i Torpa. I starten var det vanskelig å få jobb, så økonomien ga litt laber stemning. Men muligheten her i Torpa og hundekjøringen er kjempebra, mener hun.

På spørsmål om hun vil anbefale Torpa som bosted svarer hun; «Ja, det er jo litt greit om det blir noen flere på "feil side" av veien også, så får vi kanskje løype på denne siden også. Nå har vi jo fått en løype

i Vest-Torpa, så da er det kanskje litt håp.»

Sarah har for tiden 12 voksne hunder og seks valper. Hun kaller seg selv en hobbyhundekjører og liker å kose seg på tur. Hun bytter litt mellom snørekjøring og slede. Før så pleide hun å ha en nyttårsovernatting og kjøre hundespann inn i det nye året.

I tillegg til hundene bor det en katt her på gården. «Den kommer og går som den vil og åpner dørene selv», smiler Sarah.

Foto: Sarah Leora Lewis

Foto: Ø. Sørensen

Karin og Oddvar bor i Nord-Torpvegen, nesten oppe ved Nørsteli Landhandleri, nærmere bestemt på Fjellgården Finstad. Her har de bodd i litt over to år. Oddvar er pensjonist og bonde, og Karin er rektor på Torpa barne- og ungdomsskole.

Før de kom til Torpa bodde paret i Rendalen der de holdt på med blant annet økoturisme. Selskapet het Spydspissen Villmarksopplevelser og hundekjøring var den bærende bjelken. Folk kom fra hele verden for å oppleve dette.

«Oddvar er oppvokst på Gjøvik og har 6 barnebarn der, som vi ønsket å bo i nærheten av. Vi ville ikke bo på Gjøvik fordi vi ønsker å bo nær fjellet», forteller Karin.

Gården Finstad dukket opp på Facebook rundt oktober 2017 og sammen dro de for å se på plassen. Det endte med at et bud

KARIN WIIK (54) &
ODDVAR HJØRDISSON OLSEN (66)
FJELLGÅRDEN FINSTAD

ble lagt inn, men det fikk de ikke tilslag på. Så det hele ble liggende dødt.

Rundt juletid etter en kjøretur i mørket fra Gjøvik sier Oddvar til Karin at han har lyst til å flytte og spør om hun vil bli med ham. «Ja, det kan jeg vel», svarte Karin. Da ble Oddvar plutselig borte på kjøkken en liten stund. Når han kom tilbake hadde han lagt inn et nytt bud som de fikk tilslag på. Kontrakten ble skrevet under på sjekkpunkt Halden under MUSH det året.

Karin forteller at de trives godt. Hun har en spennende og krevende jobb som gir mye og betyr mye for mange. Også er det

veldig fine områder som er tilrettelagt for hundekjøring.

Nå har de åtte hunder og driver kun med tur og hobbykjøring. De har ingen ambisjoner eller planer om konkurranse, men Karin innrømmer at hun har en drøm om å kjøre Jotunheimløpet igjen på grunn av nostalgia. «Jeg kjørte det en gang på slutten av 80-tallet og ønsker å kjøre en gang til», drømmer hun seg bort.

«På Finstad er ikke bare hunder, det er også plass for ku, hest, katt, høner, sau og litt hybelkaniner. Også er det sikkert noen mus her også», spøker Karin og Oddvar.

Foto: Karin Wiik

LINDA DAVIDSEN (36) &
MARIUS ROE HAGEN (43)
NERLIEN, NORD TORPA

Marius og Linda bor i Nerlien, like før du kommer til Dal Grendehus i Nord Torpa, og der flyttet de inn i mars i 2019. Marius er tømrer og driver som selvstendig i lokalområdet. Han drevet selvstendig i snart 20 år og tok med seg firmaet sitt til Torpa. Linda er for tiden hjemmевærende og får mye tid til hundene.

For 5 år siden fant Marius et hus til leie på Rognholdt. Huset ble leid ut på åremål og han leide det for ett års tid. Han traff da på folk med hunder fra samme oppdretter som det han selv driver med, og ble litt kjent med dem.

Etter året i Torpa ble ønsket om å dra tilbake hit stort og han så i utgangspunktet etter en hytte oppi her. Da han ble alene i fjor sommer begynte Marius for moro skyld å se etter et småbruk. Det vesle småbruket dukket plutselig opp og han ble gående og tenke på dette veldig lenge. «Når jeg endelig tok mot til meg for å ringe megler, så hadde han fått inn et annet bud samme dagen. Så den uken rullet ballen ganske fort og på under ei uke hadde jeg kjøpt meg småbruk oppi her», forteller Marius. Rett før han skulle flytte opp til Torpa, traff han Linda.

Linda var handler hos en hundekjører i Gausdal. Marius var der oppe og så ble det

til at de to trente sammen. Linda bodde i Gausdal og jobbet som handler.

De trives godt i Torpa begge to. Linda syns det er mer sentralt i Torpa i forhold til der hun bodde før, så hun er kjempefornøyd. Marius er enig. «Jeg hadde bodd 23 år på Skedsmokorset og hadde egentlig grodd fast i huset jeg hadde inne i skogen der. Jeg trodde aldri jeg skulle flytte derfra og var veldig spent. Jeg hadde også perioder hvor jeg angret litt fordi det var skummelt å flytte langt unna og til en liten bygd.»

De er enige om at Torpa er en koselig bygd med trivelige folk. Men det er en forutsetning at man klarer å bo litt avside-sliggende til. Det er ikke for alle. «Du kan ikke bare stikke innom bensinstasjonen for å ta seg en pølse i lunsjen, som jeg er vant til», sier Marius.

Per i dag huser småbruket 10 malamuter hvorav tre er halvårsvalper og de andre er voksne. Så har de åtte huskyer hvor seks går i trening og to har valper. «Så nå vi har 11 valper til sammen fordelt på 2 kull, som er ca 3 uker nå» forteller paret

For Marius er det å tusle rundt i fjellet og kose seg på tur med Malamutene det viktigste. I skrivende stund vurderer han å kjøre Synnfjell rundt. Det er Linda som har huskyene og skal nok kjøre noen løp med de. For

Foto: Ø. Sørensen

tiden er spannet under oppbygging. Kanskje det blir MUSH eller Gausdal. Tidligere har hun kjørt det Femund 400. Paret syns det er veldig trivelig med felles interesser og å kunne gjøre ting sammen.

Ved spørsmål om det finnes andre dyr på plassen, svarer Marius; «Vi har en katt, men jeg er litt streng for jeg vil ha muligheten til å pakke hele gjengen i hengeren og dra på treningsferie i fjellet, og slippe å tenke på at vi må ha pass. Så vi holder oss mest til hundene.»

Foto: Marius Roe Hagen

Foto: Ø. Sørensen

ØISTEIN
SØRENSEN (46)
GAMLEBYVEGEN

Øistein bor i Gamlebyvegen i Nord Torpa og jobber hardt med å overbevise kona om å flytte etter til Torpa. Yngstedatter Henriette

på 12 år har veldig lyst til å flytte hit. De overtok huset 1. mai i år og Øistein flyttet inn sammen med hundene i slutten av juni.

Han jobber som systemarkitekt/utvikler innenfor data. Stort sett så jobbes det fra hjemmekontoret her i Torpa og han pendler 1-2 dager i ned til Oslo når det trengs.

Før Torpa bar livet preg av et hektisk «44/iv» på Kolsås med jobb i Oslo. 3 timer med pendling til og fra jobben hver eneste dag.

Overfylte busser og tog. «Jeg følte aldri at tiden strakk til og hadde lyst på et roligere liv. Ikke nødvendigvis jobbe mindre, men med stillhet og naturen nært innpå. Bare det å ha tid til å kjenne at man lever», forteller Øistein.

Det er en litt rar historie, den om hvordan Øistein havnet i Torpa. «Datteren min, Helene, begynte med hundekjøring da hun var 13 år. Etter hvert så ble det mer og mer hundekjøring med lånte hunder. Når hun skulle begynne på videregående så hadde hun oppdaget at det fantes en hundekjørerlinje ved Tana VGS. Etter å ha tenkt seg mye om, så bestemte hun seg for å ta sjansen og flytte til Tana. Hun fikk låne med seg hunder og utstyr fra Janne Rosenlind, som vi hadde trent mye sammen med tidligere.

Etter to år i Tana så hadde vi plutselig 10 egne hunder og trengte et sted å bo som egnert seg for hundekjøring. Vi var

rundt på utallige visninger av småbruk og gårder, men fant aldri noe som falt helt i smak. Plutselig en dag i februar i år fikk jeg en melding på Facebook om dette stedet. Vi var på visning etter Finnmarksløpet og falt umiddelbart for stedet, området og folkene.»

Øistein trives veldig godt. Han har møtt mange hyggelige folk og vært på mange fine treningsturer med hundene. Det er mye å gjøre på gården med oppussing og bygging av hundegård, men vi tar bare tiden til hjelp.

Dersom man liker et rolig liv på landsbygda, så vil Øistein absolutt anbefale andre å flytte hit. Dette er ikke et liv for alle, men for de som trives med stillhet og er litt «enstøing», så passer det glimrende.

Nå har han 10 Alaska huskyer. Ni av disse er i full trening og én er lånt bort til en jente fra Bærum som også går på Tana VGS.

Øisteins ambisjonener for året er å kjøre hans aller første Finnmarksløp. «Jeg håper å klare å gjennomføre FL 600 med glade hunder. Henriette (12) skal kjøre MUSH Synnfjell med meg som ledsager. I tillegg så kommer vi helt sikkert til å kjøre noen andre løp. Helene (18), som dro i gang hundekjøringen i familien, skal fokusere på studiene i år og et par år fremover.»

Foto: Ø. Sørensen

spurte hun. Jeg aner ikke, svarte jeg. Hun skulle være med ut med hundene, men det husket ikke jeg. Heldigvis ble jeg hentet og fraktet til sykehus. Det viste seg at det var en alvorlig blødning inne i hodet, så det har jeg brukt litt tid på å komme meg over.» Nå jobber han som vikar i Nordre Land og er på tur tilbake til arbeidslivet.

Før har livet har vært preget av ekspedisjoner, friluft og hunder. Anders har organisert ekspedisjoner på Grønland og har selv vært på ekspedisjoner på Svalbard, Forlandet. På spørsmål om det var Monsenkaliber på ekspedisjonene humrer han godt og svarer; «Hehe, nei, det er det ikke. Monsen

tjener penger på ekspedisjoner og jeg må betale alt selv, men det er det pinadø verdt.»

Han kom over annonsen på huset ved Lundemoen på Finn.no og sjekket ut kartutsnittet. Da bestemte han seg for at dette skulle han by på. Men hadde du hørt om Torpa før? lurer vi på?

«Ja-ja, jeg har vært hundekjørere i 20 år, og alle hundekjørere har hørt om Torpa! Det var rett og slett at dette småbruket, som jeg har lett etter i 20 år, dukket opp som gjorde at beslutningen om å flytte hit

ble tatt. Jeg valgte da å følge drømmen om det gode livet sammen med hundene. Synnfjellet ligger jo like i nærheten.»

Nå er den største ambisjonen å få ferdig bruket. Han skal kjøre Femundløpet 400, men det blir bare kosetur med de unge hundene. Han har ingen andre dyr ennå, men Anders har planer om noen bikuber og høns. «Jeg er veldig fan av å være selvberget, og forsøker å gjøre det litt iallefall», forteller Anders.

Foto: Anders Kristensen

HENRIK VIKSE (32)

LIAVEGEN, NORD TORPA

Henrik kjøpte seg ei hytte like ved sjekkpunkt Halden i Nord Torpa i mai i år. Nå holder han på å pusse opp, også får han se hva fremtiden vil bringe. Nå bor han praktisk talt på hytta og pendler opp og ned til Moelv. Der jobber han som miljøarbeider. Han synes det er ganske fint med to døgn i uka på jobb, og resten bruker han på hytta og hundene og hundetrening.

Grunnen til at han havnet i Torpa var vel to gode venner som bor rett ned i veien fra hytta hans, Birgitte Næss og Kristoffer Halvorsen. «Det går stort sett i hund», forteller Henrik. Og slik var det før han kom til Torpa også. Han fant ut at kostnadene ved å kjøre opp og ned til Torpa for å trene hund blir

omtrent det samme som å eie hytte her.

Han trives godt slik det er nå, men det er kanskje ikke så mye han ser til folk. «Det er rolig og fint her, så får vi se hvordan det går når jeg er ferdig med oppussingen og har tid til å være sosial», sier Henrik.

Hvis folk er ute etter gode hundeløyper så er dette rett sted, mener Henrik. «Skog er det mye av andre steder her i landet, så det er ikke noe spesielt», sier han mens han ler litt.

Henrik driver med hundekjøring på turenivå og har for tiden fem hunder. Det skal økes når dette hytteprosjektet er ferdig, og når hundegården er klar. Akkurat nå har han ingen andre ambisjoner ut over det enn

Foto: Ø. Sørensen

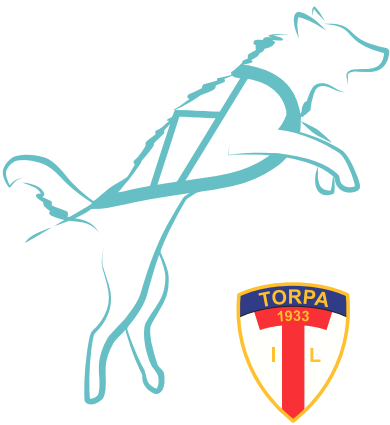
å leve livet og ha det fint. Han har foreløpig ingen andre husdyr enn noen mus i veggen.

ANNONSE

Solheim
Trevare

Vinduer, dører, innredninger til hus og hytte; kjøkken, bad, gang og soverom. Skreddersydd til ditt behov.

Det er stas at så mange hundekjørere har funnet veien til Torpa og bosatt seg her. Bygda (og kommunen) trenger nye innbyggere. Nye innbyggere betyr flere bidragsyttere, både i det frivillige liv og skattemessig for kommunen. Og enda er det flere tomme hus å oppdrive...

Hundekjøring er en sport som tar plass i nærmiljøet og det må alle vi som er involvert i hundekjøringa være bevisste på. Den viktigste regelen er «spør først». Ikke tren på private veier eller andres grunn uten å spørre grunneier først.

Husk å ta hensyn under jakta. Storviltjakt, hovedsakelig elg, er en viktig del av livet for mange i Torpa, og hundekjøring skal ikke ødelegge for dette.

Å begrense støy fra hundegården er også viktig for å bidra til godt naboskap.

Og én regel til; skiløyper skal ikke brukes til trening av hund. Et godt forhold til skiløpere og løypelag er viktig.

Torpa IL Hundegruppa gjør det vi kan for at både fastboende og tilreisende hundekjørere tar nødvendige hensyn og holder dialog med naboer og grunneiere.

Gamlestølen

Fjellevventyret i Valdres

Velg din hytte og tomt på Gamlestølen

Gamlestølen ligger i Synnfjell Vest i Valdres og er et hytteområde som har beholdt sin sjel og sin praktfulle natur.

Ta kontakt for visning/prospekt

Tlf. +47 61 12 17 00 • post@gamlestolen.no • www.gamlestolen.no

